

VISAS ĪRIJAS
PROGRAMMA IMIGRANTU
VECĀKIEM

INFORMĀCIJAS PAKETE
ĪRIJAS REPUBLIKA

Pateicība

Šīs informācijas paketes izveidošanā ir iesaistīti daudzi, un mēs gribam izteikt pateicību par līdzdalību ikvienam no viņiem.

Pirmkārt, mēs gribam pateikties ārzemju atbalstītājiem, kas mums piešķir finansu resursus šīs paketes izveidei.

Otrkārt, mēs gribam pateikties visai projekta vadības komitejai un tās biedriem, kas ziedoja savu laiku un resursus šīs rokasgrāmatas tapšanā.

Treškārt, mēs gribam pateikties mūsu konsultatīvajai komitejai, kura piesaistīja praktiķus un vecākus gan no Īrijas, gan Ziemeļīrijas, daudzi no kuriem paši ir imigranti.

Tāpat arī mēs izsakām lielu atzinību un esam pateicīgi visiem, kas izteica savus komentārus un vērtējumu, kā arī paši ievietoja atsevišķas sadaļas, tostarp Barnardos Tuar Ceatha, integrācijas ministrijas ofisam, Ziemeļīrijas atstumtības izskaušanas dienestam un Veselības aizsardzības dienestam, kā arī padomdevējiem no ISPC.

Mēs vēlamies pateikties visiem, kas palīdzēja tīri praktiski, gan vecākiem, gan jauniešiem, kuri piedalījās un mūs konsultēja visā Īrijā, tostarp arī sazinoties ar mums, izmantojot mūsu interneta mājas lapu. Paldies par jūsu atbalstu un nepieciešamās informācijas nodrošināšanu šīs informatīvās paketes izveidošanai.

Un visbeidzot, liels paldies ikvienam, kurš atbalstīja šo programmu. Paldies!

Fiona Dwyer (visa IPIP projekta koordinatore, ISPC)

Mary Nicholson (visu IPIP projektu un padomdevēju vadītāja, ISPC)

Ievads

Ceļvedis ir visas Īrijas imigrantu vecākiem domātā programma - 24 mēnešu ilgs projekts, kura mērķis ir palīdzēt iebrucēju vecākiem veidot dzīvi un rūpēties par bērniem Īrijā.

Resursu pakete ir viens no trim projekta gala produktiem.

Šī informācijas pakete ir veidota kā rokasgrāmata vecākiem par jautājumiem, kas saistīti ar dzīvi Īrijā. Tajā ir atrodama jaunākā informācija (sagatavota 2008. gada augustā) par 6 dažādām tēmām, kā arī saites uz citiem resursiem, kur jūs varat atrast detalizētāku informāciju par attiecīgo jautājumu.

Informācijas pakete ir veidota pamatojoties uz konsultācijām ar cilvēkiem, kas dzīvo šeit, jauniešiem un pašiem vecākiem, imigrantiem. Mēs veidojam šo materiālu tā, lai pēc iespējas iekļautu to informāciju, kura cilvēkiem ir visvairāk nepieciešama.

Katra sadaļa ir nodalīta, lai būtu vieglāk uztverama un atrodama, ja kāda sadaļa jums ir īpaši svarīga, jūs uzreiz varat to atrast.

Pirmā sadaļa:
Dzīve Īrijā - īss apraksts

Otrā sadaļa:
Dzīve Īrijā – praktiska informācija

Trešā sadaļa:
Juridiskā informācija

Ceturtā sadaļa:
Veselības un sociālo pakalpojumu sistēma

Piektā sadaļa:
Izglītības sistēma

Sestā sadaļa:
Izklaide un sabiedriskās aktivitātes

Sadaļas ir sadalītas jautājumu un atbilžu veidā vai arī tajās tiek sniegta informācija par doto tēmu. Tādējādi jums būs vienkāršāk atrast atsevišķu sadaļu vai saņemt atbildi uz noteiktu jautājumu.

Visu sešu sadaļu beigās ir atrodams šeit lietoto saīsinājumu un akronīmu saraksts, kā arī terminu skaidrojumi.

Saturs

Pirmā sadaļa:

Dzīve Īrijā – īss apraksts..... 5

Otrā sadaļa:

Dzīve Īrijā – praktiska informācija..... 9

Trešā sadaļa:

Juridiskā informācija, Īrija 17

Ceturrtā sadaļa:

Veselības un sociālo pakalpojumu sistēma 21

Piektā sadaļa:

Īrijas izglītības sistēma..... 29

Sestā sadaļa:

Izklaide un sabiedriskās aktivitātes..... 39

Skaidrojošā vārdnīca..... 41

Saīsinājumi un akronīmi 42

Īru valodas lietošana Īrijā..... 42

Kur meklēt informāciju?

Valdības informācija Skat. 1. sadaļu

Informācija par iedzīvotājiem..... Skat. 1. sadaļu

Informācija par rēķinu maksājumiem..... Skat. 2. sadaļu

Informācija par mājokļa tri..... Skat. 2. sadaļu

Informācija par mana bērna tiesībām..... Skat. 3. sadaļu

Informācija par vardarbību mājās Skat. 3. sadaļu

Informācija par potēšanu Skat. 4. sadaļu

Informācija par pārraudzību Skat. 4. sadaļu

Informācija par mājas darbiem..... Skat. 5. sadaļu

Informācija par disciplīnu skolā Skat. 5. sadaļu

Informācija par kultūru Skat. 6. sadaļu

Informācija par bibliotēkām..... Skat. 6. sadaļu

Svarīgākie fakti

Īriju sauc arī Éire, un šo nosaukumu jūs varat redzēt visdažādākajās vietās, piemēram, uz pastmarkām. Tas ir Īrijas nosaukums Īru valodā.

Īrija ir konstitucionāla republika un tās konstitūcija ir pieņemta 1937. gadā.

Īrija ir mazliet vairāk kā 4 miljoni iedzīvotāju (saskaņā ar 2006. gada skaitīšanas datiem).

Valsts galvaspilsēta ir Dublina, kuru Īru valodā sauc Baile Átha Cliath.

Īrijas oficiālā valūta ir eiro, apzīmē ar simbolu € un raksta pirms cenas. Īrijā eiro tika ieviests 2002. gadā.

Oficiālās Īrijas valodas ir angļu un Īru (sauc arī par ķeltu valodu vai Gaeilge un Gaelic).

Visi vietu nosaukumi Īrijā tiek rakstīti abās valodās Īru un angļu.

Īrijas ģeogrāfija

Kur atrodas Īrija?

Īrija ir sala un tā atrodas Eiropas ziemeļrietumos. Uz austrumiem no Īrijas tuvākā kaimiņvalsts ir Apvienotā Karaliste, kuru no Īrijas atdala Īru jūra.

Īrijas Republika aizņem piecas sestdaļas no salas platības, un Ziemeļīrija (Lielbritānijas sastāvdaļa) aizņem atlikušo vienu sestdaļu no salas platības.

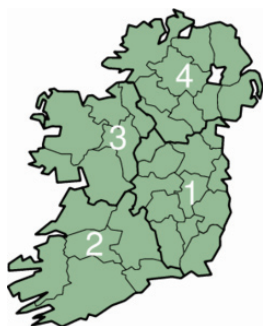
Kāds ir Īrijas teritoriālais iedalījums?

Īrijas Republika ir sadalīta 26 novados, kas apvienoti 4 Īrijas provincēs.

Īrijas provinces

- 1 - Leinstera
- 2 - Munstera
- 3 - Konagta
- 4 - Ulstera

LEINSTER

Leinsteras province atrodas valsts austrumos un tajā ietilpst Karlovas, Dublīnas, Kildares, Kilkenijas, Laoisas, Longfordas, Lousas, Mīsas, Ofalijas, Vestmīsas, Veksfordas un Viklovas novadi.

Nosaukums	Īru nosaukums	Novada pilsēta
Karlova	Ceatharlach	Karlova
Dublina	Baile Átha Cliath	Dublina
Kildare	Cill Dara	Nāsa
Kilkenija	Cill Chainnigh	Kilkenija
Laoisa	Laois	Portlīža
Longforda	Longfort	Longforda
Lousa	Lú	Dundalk
Mīsa	Mí	Trima
Ofalija	Ua Fáilghe	Tulamora
Vestmīsa	Iarmhí	Mulingara
Veksforda	Loch Garman	Veksforda
Viklova	Cill Mhantáin	Viklova

MUNSTERA

Munsteras province atrodas valsts dienvidos un tajā ietilpst Klāres, Korkas, Kerijas, Limerikas, Tiperarijas un Vaterfordas novadi.

Nosaukums	Īru nosaukums	Novada pilsēta
Klāre	Clár	Enisa
Korka	Corcaigh	Korka
Kerija	Ciarraí	Trali
Limerika	Luimneach	Limerika
Tiperarija	Tiobraid Arainn	Klonmela
Vaterforda	Port Lairge	Vaterforda

KONAGTA

Konagtas province atrodas valsts rietumos un tajā ietilpst Glavejas, Leitrimas, Maijo, Roskomonas un Slaigo novadi.

Nosaukums	Īru nosaukums	Novada pilsēta
Glaveja	Gaillimh	Galveja
Leitrima	Liatroim	Karika -on-Šanona
Maijo	Maigh Eo	Kastlebara
Roskomona	Ros Comán	Roskomona
Slaigo	Sligeach	Slaigo

ULSTERA

Ulsteras province atrodas salas ziemeļos un lielāko tās daļu aizņem Ziemeļīrija. Īrijas Republikas Ulsteras provincē ietilpst Kavana, Donegala un Monagana novadi.

Nosaukums	Īru nosaukums	Novada pilsēta
Kavana	Cabhán	Kavana
Donegala	Dún na nGall	Liforda
Monagana	Muineacháin	Monagana

Īsi par Īrijas vēsturi

Kāda ir Īrijas vēsture?

Īrijas vēsture ir ļoti sena un tās pirmsākumi datēti 7. gs. pirms mūsu ēras. Pirmie cilvēki te ieradusies no Skotijas Lielbritānija.

Īriju ir iekarojuši daudzi, ieskaitot ķeltus, vikingus, normāņus un angļus.

Anglija Īrijā valdīja apmēram 800 gadus, līdz pat 1916. gadam, kad notika Lieldienu Sacelšanās. Tad nacionālisti deklarēja Īriju kā neatkarīgu republiku.

Anglo - Īru līgums tika parakstīts 1921. gadā un tas paredz, ka Ziemeļīrijas daļa pieder Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajai Karalistei.

1922. gadā par pirmo Īrijas brīvvalsts vadītāju kļuva V. T. Kosgreivs (W.T. Cosgrave).

Ar 1937. gada jauno konstitūciju tika atcelta Īrijas brīvvalsts un tika proklamēta Īrija (Éire) kā suverēna, neatkarīga, demokrātiska valsts, pilnībā brīva no Britu kontroles.

1959. gadā Īrija pievienojās Apvienoto Nāciju Organizācijai.

1973. gadā Īrija pievienojās Eiropas Ekonomiskai Savienībai (tagadējai Eiropas Savienībai).

Sākot ar 2002. gadu Īrijā lieto eiro (€).

Valdība

Kāda ir Īrijas valdība?

Valsts vadītājs ir prezidents (Uachtaráin in Irish).

Īrijas valdības vadītājs (premjerministrs) ir Taoiseach. Premjerministra vietnieku sauc par Tánaiste.

Kā tiek iecelts Taoiseach?

Prezidents ieceļ Taoiseach pēc tam, kad viņu izvirza Dáil Éireann. Kamēr esošie pirmās parlamenta (Pārstāvju) palātas locekļi ir pie varas, viņiem jāsauglabā atbalsts premjeram.

Kā sauc parlamentu?

Īrijas parlamentu sauc par Oireachtas un tas sastāv no divām palātām. Pirmā ir Pārstāvju palāta vai Dáil Éireann un otrā ir Senāts vai Seanad Éireann.

Kādas ir galvenās politiskās partijas?

Galvenās politiskās partijas Īrijā ir Fianna Fáil, Fine Gael, Darba partija (Labour), Sinn Féin, Zaļo partija (Green Party), Progresīvie demokrāti (Progressive Democrats) un Sociālistu partija (Socialist Party).

Kā sauc parlamenta pārstāvjus?

Dáil Éireann (Pārstāvju palātas) locekļus ievēl vispārējās vēlēšanās uz pieciem gadiem. Viņus sauc par Teachta Dála (Dáil vietnieks latviski) un saīsinājumā uz vēstulēm pēc uzvārda raksta TD, piemēram, Brian Lenihan TD, kurš ir Finanšu ministrs.

Dáil Éireann patreiz sastāv no 166 pārstāvjiem vai TD. Seanad Éireann sastāv no 60 pārstāvjiem.

Iedzīvotāju sastāvs

Cik daudz cilvēku dzīvo Īrijā?

Pavisam Īrijā patreiz dzīvo 4 239 848 cilvēki (2006. gada dati).

No 4 239 848 cilvēkiem 2 121 171 ir vīrieši un 2 118 677 ir sievietes.

Kopā:

- 864 449 ir vecumā no 0 - 14 gadiem
- 632 732 ir vecumā no 15 - 24 gadiem
- 1 345 873 ir vecumā no 25 - 44 gadiem
- 928 868 ir vecumā no 45 - 64 gadiem
- 467 926 ir vecumā no 65 un vecāki.

Kura ir lielākā pilsēta?

Dublina ir Īrijas lielākā pilsēta un tajā ir vislielākais iedzīvotāju skaits. Dublinā dzīvo 1 187 176 cilvēki un ļoti daudzi dzīvo tā saucamajās satelītpilsētās blakus esošajos novados.

Kura pēc iedzīvotāju skaita ir otrā lielākā Īrijas pilsēta?

Pēc Centrālā statistikas biroja (CSO) 2006. gada datiem otra lielākā pilsēta iedzīvotāju skaita ziņā ir Korka, kurā dzīvo 481 295 cilvēki.

Nauda

Kādas naudas vienības ir Īrijā?

Īrija ir eirozonas daļa un eiro kā oficiālo valsts valūtu te lieto kopš 2002. gada 1. janvāra.

Kā izskatās eiro banknotes?

Īrijā ir septiņas dažādu nomināciju banknotes.

€500, €200, €100, €50, €20, €10 un €5

Kā izskatās monētas?

Ir 8 dažādas eiro monētas.

€2, €1, 50c, 20c, 10c, 5c, 2c un 1c

Uz mazākajām monētām pēc cipara ir rakstīts burts c. Burts c nozīmē centi un vienā eiro ir 100 centi.

Noderīga kontaktinformācija

Vairāk par Īrijas ģeogrāfiju var uzzināt:

[Vides, mantojuma un vietējo pašvaldību departamenta](#)

Telefons: 1890 20 20 21

Mājas lapa: www.environ.ie

Vairāk par Īrijas vēsturi var uzzināt:

[Īru vēsture internetā](#)

Mājas lapa: <http://www.irishhistoryonline.ie/>

Vairāk par Īrijas pārvaldes sistēmu var uzzināt:

[Īrijas valdības interneta mājas lapā](#)

Mājas lapa: <http://www.irlgov.ie/>

[Parlamentā \(Oireachtas\)](#)

Adrese: Leinster House

Dublin 2

Telefons: (01) 618 3000

E-pasts: info@oireachtas.ie

Mājas lapa: www.northernireland.gov.uk

Vairāk par Īrijas iedzīvotājiem var uzzināt:

[Centrālajā statistikas birojā](#)

Mājas lapa: <http://www.cso.ie/>

Mājokli

Kā un kur atrast dzīvesvietu Īrijā?

Īrijā ir trīs mājokļu veidi:

- Izīrēta mājvieta no privātpersonas.
- Vietējās pašvaldības mājoklis.
- Iegādāts savs īpašums.

Dažiem cilvēkiem, kas pārceļas uz Īriju, tiek piešķirta apmešanās vieta (patvēruma meklētājiem), taču pēc tam, kad viņi ir saņēmuši palikšanas atļauju, viņiem jāpārceļas uz savu mājokli.

No privātpersonas izīrēts mājoklis vai savs personīgs mājoklis ir divi galvenie apmešanās veidi Īrijā.

Izīrēt mājvietu no privātpersonas

Kur un kā es varu izīrēt mājokli?

Lai izīrētu mājokli, jāmeklē sludinājumi avīzēs vai internetā, kur piedāvā īrēt gan atsevišķus mājokļus, gan īrēt kopā ar kādu citu. Divas populārākās mājas lapas ir: www.daft.ie un www.myhome.ie

Kādus mājokļus piedāvā izīrēt?

Ir daudz dažādu mājokļu veidu, ko var izīrēt, gan atsevišķas mājas, gan mājas, kurās ir iekārtoti atsevišķi dzīvokļi, gan modernas daudzdzīvokļu mājas ar apartamentiem.

Kas ir studija?

Studija ir mazs dzīvoklis, kurā guļamistaba ir apvienota ar dzīvojamo istabu vienā telpā un, kurā vienā pusē ir iekārtota virtuve, parasti studijās ir arī vannas istaba.

Vai man pašam jāsigādā mēbeles?

Nē, pārsvarā īres mājokļi ir mēbeļēti. Tas nozīmē, ka tur jau ir vismaz minimums nepieciešamo mēbeļu, bet jūs varat izīrēt arī nemēbeļētus dzīvokļus.

Cik bieži man jāmaksā īre?

Īri parasti maksā reizi mēnesī, bet tas atkarīgs no tā, kāda noruna jums ir ar mājas izīrētāju.

Kas ir nomas līgums?

Nomas līgums ir vienošanās ar mājas izīrētāju (īpašnieku vai īpašnieka pilnvarotu pārstāvi) un īrnieku. Nomas līgums ir juridisks dokuments un tajā jābūt norādītam:

- Izīrētāja un īrētāja vārdi.
- Cik liela ir īres maksa.
- Īpašuma adrese.
- Cik bieži jāmaksā īre.
- Laiks (datumi) no kura līdz kuram īpašums tiek izīrēts.
- Mājoklī esošo mēbeļu un citu mantu saraksts.

Kas ir īres grāmata?

Īres grāmata ir pieņemju burtnīca, kurā tiek atzīmēta visa iepriekšminētā informācija un īres maksas. Īres grāmatu jūs varat pieprasīt savam izīrētājam, tās ir jūsu tiesības.

Kas ir depozīts?

Depozīts ir iemaksa vismaz viena mēneša īres maksas apmērā (var būt arī lielāka), kuru jūs samaksājat izīrētājam, ievācoties mājoklī. Izīrētājs šo iemaksu patur un izmaksā jums atpakaļ, kad beidzas jūsu īres līguma termiņš, ja īpašumam nav nodarīti nekādi bojājumi. Ja ir kādi bojājumi, tad izīrētājs depozītu var paturēt.

Ko darīt, ja jūtu, ka izīrētājs ir pret mani negodīgs?

Ja jūs jūtat, ka izīrētājs neapsaimnieko jūsu māju (neuztur to pienācīgā kārtībā), jūs varat griezties vietējā pašvaldībā.

Pastāv mājokļu standarta minimums, kas jānodrošina. Iepazīstieties ar papildus likumdošanu (līdz 2009. gadam), lai pārliecinātos, ka mājoklis atbilst standarta minimumam.

Saņemt plašāku informāciju par mājokļa standarta minimumu, kā arī par to, kur un kā sūdzēties par izīrētāja negodīgumu, jūs varat: Privāto mājokļu īrnieku valdē (The Private Residential Tenancies Board), Floor 2, O'Connell Bridge House, Dublin 2.

Telefons: (01) 6350600

Pa e-pastu: information@prtb.ie

Pirms jūs sūdzaties, jums jāpārliecinās, ka neesat pārkāpis nevienu īres līguma punktu, sabojājis īpašumu, kavējis īres maksājumus utt.

Mājoklis kā privātpašums.

Vai es varu iegādāties māju vai dzīvokli?

Nekustamais īpašums Īrijā ir ļoti dārgs. Mājas un dzīvokļus visā Īrijā, ieskaitot pilsētās, pārsvarā pārdod nekustamā īpašuma aģenti un to biroji ir atrodami viscaur Īrijā.

Kā es varu nopirkt māju vai dzīvokli?

Mājas un dzīvokļi Īrijā ir salīdzinoši dārgi. Lielākā daļa cilvēku pārka mājas, ņemot hipotekāros kredītus bankās vai kredītsabiedrībās.

Hipotekārais kredīts ir aizdevums bankā, ko cilvēki parasti atmaksā 20 – 30 gadu laikā. Par šo aizdevumu katru mēnesi ir jāmaksā arī procenti.

Pirms banka dod cilvēkiem aizdevumu, vispirms tiek noskaidrots vai persona, kas lūdz aizdevumu, būs spējīga to atdot. Viņi lūdz arī iemaksāt depozītu (drošības naudu), kas ir apmēram 10 % no summas. Sīkāk par šo aizdevumu jūs varat uzzināt savā bankā (skatieties nākamo nodaļu par bankām).

Kādas nodevas man būs jāmaksā?

Bez hipotēkas, kuru jums būs regulāri jāatmaksā, jums būs jāmaksā arī šādas nodevas, gadījumā, ja jūs māju pārkat pirmoreiz:

- Valsts nodoklis – tas ir valsts noteikts īpašuma nodoklis, kura lielums ir atkarīgs no īpašuma cenas, no tā, vai jūs esat jau iepriekš iegādājies nekustamo īpašumu (jebkurā pasaules vietā) un īpašuma izmēriem. Plašāku informāciju, ieskaitot dažādu māju cenas, jūs varat atrast internetā www.revenue.ie, ieejot sadaļā “valsts nodoklis”.
- Nekustamā īpašuma aģents – ja jūs pārkat māju ar pārdošanas aģenta starpniecību, jums var būt arī dažādi citi izdevumi. Dažkārt tie jau ir iekļauti mājas cenā, taču ne vienmēr.
- Maksa juristam – pastāv arī noteikta maksa, kas jāmaksā juristam, taču šīs maksas var būt mainīgas. Ļoti ieteicams, lai pārkat nekustamo īpašumu, jūs izmantotu juristu pakalpojumus, jo viņi jums var palīdzēt kārtot juridiskos jautājumus.

Vietējās pašvaldības mājokļi

Kas ir vietējās pašvaldības mājokļi?

Vietējās pašvaldības mājokļus sauc arī par sociālajām mājām, un tie ir pieejami cilvēkiem, kuri ir pastāvīgi Īrijas iedzīvotāji (rezidenti), (par to, kas ir pastāvīgais iedzīvotājs, lasiet 56. lapaspusē) un tie, kuriem nepieciešams mājoklis, bet viņi nevar atļauties to nopirkt.

Māju asociācijas un māju kooperatīvi arī nodrošina cilvēkus ar sociālajām mājām.

Kā es varu pieteikties uz sociālo māju?

Ja jūs vēlaties pieteikties, lai saņemtu sociālo mājokli, jums jāiesniedz pieteikums vietējā pašvaldībā. Savu vietējo pašvaldību jūs varat atrast internetā: www.environ.ie/en/LocalGovernment/LocalGovernmentAdministration/LocalAuthorities/.

Tuvāko mājokļu asociāciju jūs varat arī atrast internetā www.icsh.ie/eng/members.

Kā viņi izlemj, kuram tiks sociālais mājoklis?

Mājokļus piešķir atkarībā no tā, kādas ir vajadzības, savukārt īres maksa ir atkarīga no tā, kāda ir jūsu maksātspēja. Ja jūs domājat, ka jums varētu piešķirt sociālo mājokli, jums jāiesniedz pieteikums pašvaldībā, kur izskatīs visus apstākļus, tostarp jūsu māsaimniecības izmērus, ienākumus, jūsu patreizējo mājokli (ja tāds ir), dažādu informāciju, ieskaitot jūsu vecumu, iespējamo invaliditāti, veselību un tamlīdzīgi.

Kas notiek tad, ja tiek atzīts, ka man piešķirs sociālo mājokli?

Ja vietējā pašvaldība atzīst, ka jūs varat pretendēt uz sociālo mājokli, jūs tiksiet iekļauts gaidītāju rindā, un mājoklis jums tiks piešķirts tad, kad tas būs pieejams.

Cik liela īre man būs jāmaksā?

Īres maksa ir atkarīga no jūsu iespējam maksāt un tā, kādi ir jūsu ienākumi, ja jūsu ienākumi ir mazi, tad jūsu īres maksa būs maza, ja jūsu ienākumi palielināsies, tad pieaugs arī īres maksa. Īres maksas aprēķināšanai tiks ņemti vērā visu jūsu ģimenes ienākumi, savukārt par katru bērnu var būt atlaides. Katrai pašvaldībai ir sava noteikta īres shēma.

Jūsu vietējā pašvaldība var noteikt minimālo un maksimālo īres maksu, kas atkarīga no jūsu mājas izmēriem.

Pastāv arī īpašs pants, kas attiecas uz sarežģījumiem, un tas dod rīcības brīvību pašvaldībām samazināt īres maksu.

Ja jūsu vai jūsu ģimenes locekļu ienākumi mainās, jums par to jāziņo vietējai pašvaldībai.

Kas ir Vienlīdzības likums attiecībā uz diskrimināciju?

2000. gada Vienlīdzības likums aizliedz diskrimināciju jūsu dzimuma, ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas, ticības, reliģijas, vecuma, invaliditātes, ādas krāsas vai dēļ piederības čigānu kopienai. Tas nedrīkst traucēt jūsu pakalpojumu vai materiālo labumu saņemšanai, darbībai ar īpašumiem un izglītības iegūšanai.

Sīkāk par to, kā un kam sūdzēties saistībā ar Vienlīdzības likuma neievērošanu, skat. interneta mājas lapā:

www.equalitytribunal.ie. Tur ir informācija angļu, poļu, krievu un franču valodās.

Bankas konti

Kāpēc man vajadzīgs konts bankā?

Ja dzīvojat un strādājat Īrijā, ir sa prātīgi atvērt bankas kontu. Daudzi darba devēji maksā algu tieši kontā, jūs varat veidot iekrājumus, kā arī tieši no konta samaksāt komunālo pakalpojumu rēķinus.

Kāda veida bankas šeit ir?

Īrijā ir vairāku veidu finanšu institūcijas: bankas, krājsabiedrības, kredītapvienības, un pasts (An Post), kur varat atvērt bankas kontu.

Visas bankas un krājsabiedrības vada Finanšu pakalpojumu administrācija. Administrācija ir izveidojusi vadlīnijas, kas palīdzēs jums naudas lietās: (www.itsyourmoney.ie).

Kas man jāzina, lai atvērtu kontu bankā?

Kad jūs atverat bankā norēķinu kontu, jums jāzina, kādus pakalpojumus kopā ar kontu jūs varat saņemt, kādas nodevas maksāsit un kādi naudas atvilkumi tiks veikti. Daudzas bankas pārsvarā piedāvā bezmaksas konta apkalpošanu (uz dažādiem noteikumiem), bet jums tas noteikti jānoskaidro attiecīgajā bankā vai krājsabiedrībā.

Ko nozīmē norēķinu konts?

Norēķinu konts jums ļauj veikt ikdienas banku operācijas (samaksāt rēķinus, saņemt algu tieši kontā, veikt naudas pārvedumus un tamlīdzīgi).

Norēķinu kontus piedāvā tikai bankas un krājsabiedrības.

Ko nozīmē depozīta konts?

Depozīta konts ļauj veidot uzkrājumus un jūs varat saņemt procentus par veiktajiem noguldījumiem. Šādus kontus piedāvā lielākā daļa finanšu pakalpojumu firmu – bankas, krājsabiedrības un kredītapvienības.

Kā es varu atvērt kontu bankā?

Lai atvērtu bankas kontu, jums jāiet uz vietējo banku un jāaizpilda pieteikuma veidlapa, Jums jāņem līdzi apstiprinājums par dzīves vietu un identitātes dokuments (skat. zemāk).

Kāpēc man jāpierāda mana identitāte un mana adrese?

Šis noteikums ir iestrādāts likumdošanā, kas cīnās pret naudas atmazgāšanu Criminal Justice Act 1994.

Kā es varu pierādīt savu identitāti un adresi?

Apliecināt identitāti jūs varat ar sekojošiem dokumentiem, kuros norādīts jūsu vārds un dzimšanas datums:

- Pase.
- Derīgas autovadītāja tiesības.
- Derīga identitātes karte ar fotogrāfiju, ko izdevusi atzīts darba devējs.
- Derīga studentu apliecība ar fotogrāfiju, ko izdevusi atzīta trešā līmeņa koledža.
- Identifikācijas karte ar fotogrāfiju, ko izdevusi Īrijas policija (An Garda Síochána).

Kā es varu pierādīt savu adresi?

Apliecināt savu adresi jūs varat ar šādiem dokumentiem:

- Ar komunālo maksājumu rēķinu, kurā minēts jūsu vārds (piemēram, elektrības, gāzes vai telefona rēķins).

- Derīgas autovadītāja tiesības.
- Identifikācijas karte ar fotogrāfiju, ko izdevusi Īrijas policija (An Garda Síochána).
- Pensiju grāmatiņa, kuru izdevis Sociālo, sabiedrības un ģimenes lietu departaments.
- Derīgs oriģināls bankas konta izraksts, kurā minēts jūsu vārds.

Ko darīt, ja gribu sūdzēties?

Ir vairākas lietas, ko jūs varat darīt, ja jums ir problēmas ar bankas konta atvēršanu.

1. solis: Sakiet, ka gribat runāt ar vadītāju vai filiāles vadītāju. Ja pēc šīm sarunām neesat atrisinājis problēmu, varat sūdzēties finansu pakalpojumu ombudsmenim.

2. solis: Jūs varat sazināties ar finansu pakalpojumu ombudsmeni internetā www.financialombudsman.ie. Jūs varat viņam arī rakstīt: 3rd Floor, Lincoln Place, Dublin 2; zvanīt 1890 88 20 90 vai rakstīt e-pastu

enquiries@financialombudsman.ie.

Komunālie pakalpojumi

Kas ir komunālie pakalpojumi?

Komunālie pakalpojumi ir elektroapgāde, gāze, ūdens utt., ko nodrošina valsts, bet tie ir maksas pakalpojumi.

Elektrība

Kas uzrauga elektropadevi Īrijā?

Elektrības pakalpojumus Īrijas Republikā nodrošina Elektroapgādes valde (ESB). ESB ir valsts uzņēmums un tā darbību kontrolē valdība.

Kā es varu nokārtot, lai rēķini par elektrību būtu adresēti man?

Lai jūs saņemtu elektrības rēķinus uz sava vārda, jums vispirms vajadzīgs skaitītāja numurs (MPRN). Lai iegūtu šo numuru, jums jāsaazinās ar sava nekustāmā īpašuma aģentu, izīrētāju vai būvētāju. Pēc tam jūs varat zvanīt ESB pa numuru 1850 372 757 jauno pislēgumu klientu nodaļai.

Cik bieži es saņemšu elektrības rēķinus?

Elektrības rēķinus izraksta katru otro mēnesi un tos aprēķina pēc skaitītāja rādījumiem par patērēto elektrību.

Cik ilga laikā man jānomaksā rēķins?

Elektrības rēķins jums jānomaksā 14 dienu laikā.

Ko nozīmē skaitītāja rādījums?

Elektroenerģijas skaitītājs ir piestiprināts pie jūsu mājas sienas, un tas fiksē, cik daudz elektrības jūs patērējat. Lai aprēķinātu, cik jums daudz jāmaksā par elektrību, 4 reizes gadā pie jums ieradīsies darbinieks, lai nolasītu skaitītāja rādījumus.

Ko nozīmē patērētās elektrības novērtēšana?

Darbinieks, kas nolasīs rādītājus jūsu mājās, ieradīsies 4 reizes gadā, bet jūs saņemsiet 6 rēķinus. Divus elektrības rēķinus ESB sastādīs, balstoties uz to, cik daudz par elektrību jums būs aprēķināts iepriekšējā mēnesī.

Kā es varu samaksāt par elektrību?

Ir vairāki veidi, kā samaksāt elektrības rēķinus. Jūs varat to izdarīt šādi:

- Kā tiešo maksājumu no bankas konta (ērti, ja jums algu ieskaita kontā): www.esb.ie/directdebit.

- Internetā www.billpay.ie (bezmaksas pakalpojums) vai pasta nodaļā (bezmaksas pakalpojums);
- Veikalos, kur ir norāde PayPoint (tikai skaidrā naudā);
- Pa telefonu 1850 372 372 (8:00 – 20:00 pirmdiena – piektdiena).

Kas notiks, ja es nebūšu mājās, kad atnāks darbinieks nolasīt skaitītāja rādījumus?

Ja neesat mājās, jūs varat ievadīt precīzus skaitītāja rādītājus interneta mājas lapā:

www.esb.ie/esbnetworks/domestic_customers/metering/submit_meter_reading.jsp vai pa telefonu: 1850 337 777 (tikai Īrijā).

Kā es varu nolasīt skaitītāja rādījumus?

Elektrības skaitītāja rādījumus nolasa līdzīgi kā automašīnā nobraukto attālumu. Plašāka informācija: www.esb.ie/esbnetworks/domestic_customers/metering/read_meter_reading.jsp.

Ko darīt ārkārtas situācijās (vai, ja mājā pazūd elektrība)?

Ja jums mājās pazūd elektrība vai notiek elektroavārija, jūs varat zvanīt pa telefonu 1850 372 999 un runāt ar klientu apkalpošanas operatoru. Šis pakalpojums ir pieejams 24 stundas diennaktī, septiņas dienas nedēļā.

Kur es varu sūdzēties?

1. solis: Zvaniet uz ESB klientu apkalpošanas nodaļu 1850 372 372 vai rakstiet service@esb.ie

2. solis: Ja jautājums netiek atrisināts, jūs varat rakstīt: ESB Customer Supply, Complaints Facilitator, PO Box 6, Henry Street, Limerick vai pa e-pastu

complaintfacilitator@esb.ie

3. solis: Ja jūs vēl joprojām esat neapmierināts, sazinieties ar Energoregulēšanas komisiju (CER), kura atrodas: CER, The Exchange, Belgard Square North, Tallaght, Dublin 24; pa telefonu (01) 4000 800 vai e-pastu info@cer.ie.

Gāze

Kā pārziņā atrodas gāzes apgāde Īrijā?

Galvenais gāzes piegādātājs (balonos un cauruļvadu pieslēgumi) ir valsts uzņēmums Bord Gáis un otrs piegādātājs Flógas, kas apkalpo māsaimniecības, kuras nav pieslēgtas gāzes vadam.

Kā es varu nokārtot, lai rēķini par gāzi būtu adresēti man?

Lai saņemtu gāzes rēķinu uz jūsu vārda, jums jāzvana uz speciālu telefona numuru 1850 632 632 (angļu valodā) vai 1850 633 633 (krievu, poļu un ķīniešu valodā).

Cik bieži es saņemšu gāzes rēķinus?

Gāzes rēķini tiek izsūtīti reizi divos mēnešos un maksājums tiek aprēķināts pēc skaitītāja rādījumiem.

Cik ilga laikā man jāsamaksā rēķins?

Lai jums nepārtrauktu gāzes padevi, rēķins jums jāsamaksā 14 dienu laikā.

Ko nozīmē skaitītāja rādījums?

Gāzes skaitītājs ir automāts, kas atrodas jūsu mājā un uzskaita patērēto gāzes daudzumu. Lai izrēķinātu, cik daudz jums jāmaksā, darbinieks-skaitītāja rādījumu nolasītājs, ieradīsies pie jums mājās. Viņš nolasīs gāzes skaitītāja rādījumus trīs reizes gadā.

Ko nozīmē patērētās gāzes novērtēšana?

Darbinieks, kas nolasīs rādītājus jūsu mājās, ieradīsies 3 reizes gadā, bet jūs saņemsiet 6 rēķinus. Atlikušos trīs rēķinus Bord Gáis darbinieki izrakstīs balstoties uz to, cik liels ir bijis jūsu rēķins iepriekšējā reizē.

Kā es varu nomaksāt rēķinus par gāzi?

Šeit ir vairāki veidi, kā jūs varat samaksāt par gāzi. Jūs varat to izdarīt:

- Ar tiešo debetu (nauda tiek noņemta no jūsu bankas konta un pārskaitīta par gāzi automatiski) uz www.bordgais.ie.
- Internetā www.billpay.ie (pakalpojums ir par brīvu) vai samaksāt pasta nodaļā.
- Veikalos, kur ir zīme PayPoint (tikai skaidrā naudā)
- Pa telefonu 1850 632 632 (angļu valodā) un 1850 633 633 (krievu, poļu un ķīniešu valodā).

Kas notiks, ja es nebūšu mājās, kad ieradīsies darbinieks, kas nolasīs gāzes skaitītāja rādījumus?

Ja jūs neesat mājās, jūs varat ievadīt precīzus skaitītāja rādījumus interneta mājas lapā:

http://www.bordgaisenergysupply.ie/htm/residential/3_existing_customer/your_bill/submit_meter_reading/index.htm?open=1#start_submit vai nosaukt pa telefonu 1850 427 732.

Ko darīt, ja es sajūtu gāzes noplūdi?

Ja sajūtat gāzes noplūdi, nekavējoties zvaniet 1850 20 50 60 un ziņojiet.

Par gāzes drošību ir sagatavoti arī bukleti angļu, īru, krievu, poļu un ķīniešu valodās, tie pieejami interneta:

<http://www.bordgais.ie/corporate/index.jsp?1nID=93&plID=96&nID=687>

Kur es varu sūdzēties?

1. **solis:** Zvaniet Bord Gáis klientu apkalpošanas servisam pa telefonu 1850 632 632 vai rakstiet uz info@bordgais.ie.

2. **solis:** Ja rezultātu nav, rakstiet: The Customer Service Manager, Bord Gáis Energy Supply, PO Box 10943, Dublin 1.

3. **solis:** Ja vēl joprojām esat neapmierināts, sazinieties ar Commission for Energy Regulation (CER), CER, The Exchange, Belgard Square North, Tallaght, Dublin 24; zvaniet (01) 4000 800 vai rakstiet info@cer.ie.

Maksa par ūdeni

Patreiz mājām pieslēgtais ūdens (dzeršanai, mazgāšanai un sanitārajām vajadzībām) ir par brīvu.

Tiek plānots uzstādīt ūdens skaitītājus, taču nav noteikts konkrēts laiks, kad tas notiks.

Lai uzzinātu par dažāda veida ūdens taupīšanas pasākumiem mājās, lūdzu, apskatiet mājas lapu: www.taptips.ie. Šeit ir atrodama lietderīga informācija par ūdens taupīšanu, par pilošiem krāniem un tamlīdzīgi. Tur ir vienlaicīgi aprakstīts arī tas, kā jūs varat ietaupīt elektrību.

Atkritumu savākšana un otrreizējā pārstrāde

Vai man ir jāmaksā par atkritumu savākšanu?

Jā, atkritumu savākšana Īrijā nav bezmaksas. Katrai mājsaimniecībai ir jāmaksā par atkritumu izvešanu.

Kas ir atbildīgs par atkritumu savākšanu?

Atkritumu savākšanu organizē vietējās institūcijas, un tāpēc darbi dažādos novados tiek organizēti dažādi. Arī maksa par atkritumu savākšanu katrā novadā ir atšķirīga. Plašāku informāciju par atkritumu apsaimniekošanu vietā, kur jūs dzīvojat, varat saņemt sava novada domē vai interneta mājas lapā www.epa.ie/whatwedo/resource/regional/.

Kā notiek atkritumu savākšana?

Atkritumu savākšanu veic novada dome vai privātzņēmums. No instances, kas to dara, jūs saņemsiet lielu atkritumu tvertni uz ritentiņiem, kur salikt atkritumus (vispirms saliekot melnos maisos) vai arī jums būs jāpērk uzlīmes, kuras jāuzlīmē uz maisiem, pirms izliekat maisu ārpus mājas savākšanai.

Atkritumus savāc noteiktās nedēļas dienās - privātzņēmums vai novada dome paziņos jums, kurā dienā tas tiks darīts. Atkritumu savākšanas pakalpojumu sniedzēju sarakstu un pierēģistrēšanos jūs varat veikt interneta: <http://www.enfo.ie/>

Kā ir ar otrreizējo pārstrādi?

Daudzās vietās mājsaimniecībām izdala arī zaļās atkritumu tvertnes, kurās ievieto atkritumus otrreizējai pārstrādei. Tas tiek ierēķināts samaksā par atkritumu izvešanu. Jums pēc iespējas jārupējas par atkritumu šķirošanu.

Ko var pārstrādāt otrreiz?

Tas atkarīgs no jūsu atkritumu savācēja, bet pārsvarā tas ir papīrs, stikls, koks, kartons un plastmasa.

Plašāka informācija par otrreizējo pārstrādi atrodama: www.repak.ie.

Vai ir arī citi pārstrādāšanas veidi?

Cits veids, kā jūs varat šķirot atkritumus, ir vest tos uz atkritumu savākšanas vietām "bring bank", kur ir izvietoti dažādi konteineri dažādiem priekšmetiem, tostarp stiklam un kartonam, dažviet arī drēbēm.

Savu vietējo atkritumu savākšanas vietu jūs varat atrast www.repak.ie/bring_banks.html vai arī tie bieži atrodas jums tuvākā lielveikala teritorijā.

Pārvietošanās

Autovadīšana Īrijā

Kas nepieciešams, lai es varētu vadīt savu automašīnu Īrijā?

Ja jūs pārceļaties uz Īriju vai arī jūs jau šeit dzīvojat, un jūs ievēdat šeit automašīnu vai citu satiksmes līdzekli, jums jāievēro trīs lietas, pirms jūs sākat ar to braukt:

- jāsamaksā satiksmes līdzekļa reģistrēšanas nodokli (VRT) (ja vien jums nav atbrīvojums);
- jānokārto motora apdrošināšanu;
- jāsamaksā motora nodokli.

Vai es varu lietot savu esošu autovadītāja apliecību?

Jums ir iespēja apmainīt savas Eiropas Savienības (ES) vai Eiropas ekonomiskās zonas (EE) valsts izdotās autovadītāja apliecības pret pilntiesīgām Īrijas autovadītāja tiesībām. Īrijai šajā jautājumā ir līgums ar visām ES/EE valstīm un tādām valstīm kā Austrālija, Japāna, Dienvidāfrika, Dienvidkoreja un Šveice.

Ko darīt, ja manas autovadītāja tiesības nav iegūtas nevienā no minētajām valstīm?

Ja jūs uzturaties Īrijā ilgāk kā 12 mēnešus un jūs neesat ne no vienas no minētajām valstīm, jūs varat pieteikties, lai saņemtu Īrijas autovadītāja tiesības, ja vēlaties turpināt vadīt automašīnu.

Kā es varu iegūt autovadītāja tiesības Īrijā?

Īrijā vispirms jums jānoliek braukšanas tests, jāpiesakās mācību braukšanas atļaujai un jānoliek braukšanas eksāmens. Ja nokārtosiet braukšanas eksāmenu, jums tiks izsniegta pilnvērtīga braukšanas apliecība.

Vai es varu vadīt mašīnu ar pagaidu autovadītāja apliecību?

Nē, jums blakus jābūt kādam, kuram ir derīga autovadītāja apliecība un kura braukšanas pieredze ir vismaz 2 gadi.

Kas ir NCT tests?

Nacionālais auto tests (NCT) ir jūsu automašīnas tehniskā pārbaude braukšanai Īrijā, ja jūsu mašīna ir vecāka par 4 gadiem. Īrijā pavisam ir 43 testa centri un plašāku informāciju jūs varat noskaidrot internetā: <http://www.ncts.ie>.

Sabiedriskais transports

Kas pārrauga sabiedrisko transportu Īrijā?

Sabiedrisko transportu Īrijā regulē CIE grupa. CIE grupa ir atbildīga par sabiedrisko autobusu kustību, starppilsētu autobusiem un vilcienu kustību.

Ir arī daži privātzņēmēji, kas piedāvā sabiedriskā transporta pakalpojumus, īpaši Dublinas apkārtnē.

Ko vajadzētu zināt par Dublin Bus?

Dublin bus ir atbildīgs par autobusu satiksmes pakalpojumiem Dublinas un Ziemeļviklovas apkārtnē. Ir dažādi autobusu maršruti. Autobusa sarakstus jūs varat atrast internetā www.dublinbus.ie vai Dublin Bus birojā 59, Upper O'Connell Street (telefons 01 873 4222). Darba laiki:

- Pirmdien 8:30 - 17:30
- No otrdienas līdz piektdienai 9:00 - 17:30
- sestdien 9:00 - 13:00

Cik jāmaksā par autobusu?

Maksa par autobusu ir atkarīga no tā, cik tālu jūs braucat, vai jums ir kartiņa, vai maksājat skaidrā naudā. Ja pērkat biļeti autobusā, jums jāmaksā precīza summa sīknaudā. (Ja maksājat vairāk, jums izdod papildus biļeti, kurā norādīts atlikums, ko varat saņemt atpakaļ Dublin Bus birojā, O'Connell ielā).

Bērniem (līdz 16 gadiem) maksa svārstās no 60c līdz 95c, pieaugušajiem no €1,05 līdz €4,30.

Vai es varu saņemt autobusu atiešanas laiku sarakstus pa mobilo telefonu?

Jā, Dublin Bus to dara, ja jūs zināt maršruta numuru, jums tas jāsūta īsziņā ar vārdiem "Bus followed by the route number" uz 53503. Tas maksā 30c.

Kā es varu braukt ar autobusu citā pilsētā?

Bus Éireann ir atbildīgs par maršrutiem, kas atrodas ārpus Dublinas apkārtnes un dodas uz citām pilsētām vai kursē starp pilsētām Īrijā. Jūs varat nopirkt biļeti internetā www.buseireann.ie/site/ vai vietējā autoostā tuvākajā pilsētā.

Kā es varu nokļūt uz citu pilsētu ar vilcienu?

Iarnród Éireann ir atbildīgs par vilcienu satiksmi Īrijā. Dažādu vilcienu maršrutus un to atiešanas laikus jūs varat atrast internetā <http://www.irishrail.ie/home/> vai tuvākajā vilcienu stacijā.

Telekomunikācijas

Kas ir telekomunikācijas?

Telekomunikācijas ir dažādi veidi, kā cilvēki sazinās no attāluma, piemēram, televīzija, internets un telefoni.

Televīzija

Cik televīzijas kanālu ir Īrijā?

Īrijā ir trīs daļēji sabiedriskās televīzijas – RTE viens, RTE divi (pazīstama arī kā Network 2) un TG4 (programmas galvenokārt īru valodā). Ir vēl divi īru kanāli – TV3 un Channel 6.

Vai man ir jāmaksā par šiem kanāliem?

Jā, katrai māsaimniecībai, kurā ir televizors, ir jāmaksā gada licences nodeva, pat tad, ja jūs neskatāties sabiedriskās televīzijas kanālus.

Kur es varu iegādāties TV licenci?

Patreiz licences maksa ir €160 gadā. Jūs to varat nopirkt pasta nodaļā vai internetā <https://www.tvlicence.ie/homepage.aspx>, vai pa telefonu 1890 228 528.

Kas notiks, ja es nenopirku TV licenci?

Licenču inspektori apstaigā mājas un kontrolē, vai cilvēkiem ir licences, ja jūs pieķer, jums var piespriest maksāt soda naudu vai būs jāizcieš cietumsods.

Kā es varu skatīties vairāk TV kanālus?

Daudzi cilvēki Īrijā pārskatīja papildus kanālus gan kabeltelevīzijā, gan caur satelītu. To nodrošina šādas kompānijas:

- SKY
- NTL/Chorus (UPC)

Papildus informācija ir pieejama: www.sky.com/Ireland un www.upc.ie.

Telefoni

Kāds ir Īrijas starptautiskais telefona kods?

Īrijas starptautiskais telefona kods ir 00353. Tas nozīmē, ka atrodoties ārzemēs, zvanot uz Īriju, pirms numura jāievada 00353.

Kā es varu atrast rajonu kodus Īrijā?

Īrijā dažādās vietās ir arī dažādi vietējie telefona kodi. Zvanot no parastā telefona, jums jāievada rajona kods tad, ja atrodaties citā rajonā. Zvanot no mobilā telefona, jums vienmēr ir jāievada rajona kods un pilns telefona numurs. Rajona kodu sarakstus parasti var atrast telefonu grāmatās, kuras izdala par brīvu reizi gadā katrai mājsaimniecībai. Pilnu rajonu kodu sarakstu jūs varat atrast arī internetā

<http://www.eircomphonebook.ie> vai biznesa un pakalpojumu telefonu grāmatā <http://goldenpages.ie>.

Kā es varu iegūt parasto telefonu?

Lai iegūtu parasto telefonu, jums jāsažinās ar kompāniju, kas nodrošina šos pakalpojumus. Līdzīgi kā atverot bankas kontu, jums jāņem līdzi adreses apstiprinājums un identitāti apliecināošs dokuments. Plašāku informāciju, tostarp dažādu pakalpojumu salīdzinājumus, jūs varat iegūt internetā: www.askcomreg.ie/home_phone/Telephone_Ireland.LE.asp

Neatliekamās palīdzības numuri

Neatliekamās palīdzības numurs (bezmaksas): 999/112

Zvanot uz neatliekamās palīdzības numuru, jūs savienos ar operatoru, kurš jautās, vai vēlaties izsaukt policiju, ātro palīdzību vai ugunsdzēsējus.

Operatora palīdzība (bezmaksas): 10

Operatora palīdzība ir pakalpojums, kur jūs varat jautāt par telefona numuriem vai to, kā piezvanīt uz citām vietām.

Telefonu izziņas: 11811 vai 11850

Izziņas ir pakalpojums, ja vēlaties uzzināt kādu iestādes, uzņēmuma vai personas telefona numuru. Šis pakalpojums nav bezmaksas un, zvanot no mobilā telefona, var būt ļoti dārgs.

Ievērojiet: Jūsu telefona grāmatas priekšpusē ir informācijas, neatliekamās palīdzības un palīdzības dienestu telefonu numuri.

Mobilie telefoni

Kādas mobilo telefonu kompānijas ir Īrijā?

Īrijā ir četras galvenās mobilo telefonu kompānijas:

- O2 - 086 (www.O2.ie);
- Meteor - 085 (www.meteor.ie);
- Vodafone - 087 (www.vodafone.ie);
- 3 Mobile - 083 (www.3mobile.ie).

Visas četras kompānijas piedāvā dažādas pakalpojumu paketes, un jūs varat maksāt mēneša rēķinu par norunātajām sarunām, vai iegādāties uzpildes kartes, kuras šeit sauc par (pay as you go vai top-ups).

Vai es varu mainīt kompāniju, saglabājot mobilā telefona numuru?

Jā, jūs varat pieslēgties citai kompānijai, saglabājot savu telefona numuru. Ja jūs vēlaties to darīt, jums jāpaziņo kompānijai un jājautā, kā to izdarīt.

Kā es varu zināt, kuru kompāniju izvēlēties?

Jūs varat salīdzināt mobilo telefonu kompānijas un atrast par tām plašāku informāciju internetā:

http://www.askcomreg.ie/mobile/Mobile_phones_Ireland.LE.asp.

Ko nozīmē top-ups?

Top-ups ir telefona sarunu priekšapmaksa. Tas nozīmē, ka jūs nesāņēsiet nekādus rēķinus, bet maksāsiet kredītā un varēsiet runāt tik daudz, cik būsiet iemaksājis.

Tā ir vieglāk sekot līdzi izdevumiem, nekā maksāt mēneša rēķinu, jo jūs nevarat norunāt vairāk, kā esat samaksājis.

Ko nozīmē maksāt katru mēnesi?

Tas nozīmē, ka katru mēnesi saņemsiet rēķinu. Rēķins būs izrakstīts par telefona zvaniem, ko būsiet norunājis.

Sabiedriskie telefoni

Vai Īrijā ir sabiedriskie telefoni?

Īrijā ir sabiedriskie telefoni, taču sakarā ar mobilo telefonu lietošanas popularitātes palielināšanos, to skaits ir samazinājies. Dažos sabiedriskajos telefonos jālieto tikai monētas, citos - telefona kartes, kuras sauc arī par zvanu kartēm. Kartes var nopirkt veikalos, pastā un avīžu kioskos.

Kā es varu piezvanīt tā, lai par sarunu maksā persona, kurai esmu piezvanījis?

Starptautiskos atgriezeniskos zvanus (maksā tas, kuram zvanu) var veikt no jebkura telefona. Starptautisko sakaru operatora telefona numurs ir 114. Tas ir dārgs pakalpojums un personai, kura par to maksās, vispirms ir jāpiekrīt to darīt. Tikai pēc tam jūs savienos.

Internets

Kā es varu piekļūt internetam?

Gan caur telefonu kompānijām, gan caur jebkuru interneta kompāniju, kas piedāvā interneta pakalpojumus mājai, tāpat arī interneta kafejnīcās lielākajās Īrijas pilsētās.

Cik tas maksā?

Samaksa un dažādi pieslēguma veidi ir atkarīgi no to nodrošinātāja. Jūs varat salīdzināt kompānijas un iegūt plašāku informāciju internetā:

http://www.askcomreg.ie/internet/Internet_Ireland.LE.asp.

Sūdzību iesniegšana

Kā es varu sūdzēties par telefona, mobilā telefona vai interneta kompāniju?

Lai sūdzētos par telekomunikāciju kompāniju vai pasta pakalpojumiem, jums jāsazinās ar Komunikāciju regulēšanas komisiju (COMREG), kas vada šo nozari.

Jūs varat sazināties ar viņiem, zvanot uz 1890 22 9668.

Pasta pakalpojumi

Kas ir atbildīgs par pasta pakalpojumiem Īrijā?

Galvenais pasta pakalpojumu nodrošinātājs Īrijā ir valsts uzņēmums An Post (Pasta nodaļas nosaukums Īru valodā).

Kādi ir pasta darba laiki?

Parasti pasta nodaļas strādā no 9:00 – 17:00 (no pirmdienas līdz piektdienai), dažas darbojas arī līdz pusdienām sestdienās (atkarīgs no nodaļas). Jūs varat atrast savu tuvāko pasta nodaļu internetā <http://locator.anpost.ie/>.

Jūs bieži varat nopirkt markas un pasta kartes arī parastos veikalos.

Cik bieži tiek piegādāts pasts?

Pasts tiek piegādāts mājās un darba vietās vienu reizi dienā no pirmdienas līdz piektdienai. Brīvdienās tas netiek piegādāts, taču tiek savākts no pasta kastītem.

Kā es varu uzzināt, cik jāmaksā par sūtījumu?

Samaksa par vēstuļu, paku, bandroļu nosūtīšanu ir atkarīga no tā uz kurieni jūs to sūtāt un cik ilgā laikā gribat, lai tā nonāktu pie adresāta.

Ir pieejamas brošūras visās pasta nodaļās par to, cik maksā nosūtīt vēstuli, paku vai bandroli atkarībā no tā, uz kurieni sūtāt, un cik ilgā laikā tai jānonāk pie adresāta. Jūs varat izmantot arī interneta mājas lapu www.anpost.ie.

Kur es varu atrast pasta kastīti?

Jūs varat atrast pasta kastītes katrā pilsētā. Parasti tās ir izvietotas pie vietējās pasta ēkas. Pasta kastītes ir zaļā krāsā.

Kā es varu uzzināt, kad vēstules tiek izņemtas no pasta kastītes?

Laiki, kad vēstules tiek izņemtas no pasta kastītes, ir uzrakstīti uz pasta kastītes priekšpusē. Ja nav, jautājiet tuvākajā pasta nodaļā, kur ir izvietota kastīte.

Iepirkšanās

No cikiem līdz cikiem Īrijā ir atvērti veikali?

Iepirkšanās laiki Īrijā ir:

Pirmdiena - trešdiena	9:00 - 18:00
Ceturtdiena:	9:00 - 19:00
Sestdiena	9:00 - 18:00
Svētdiena	12:00 - 18:00

Daudzi veikali, īpaši lielveikali, lielākajās pilsētās ir atvērti visu diennakti.

Kur es varu atrast veikalus?

Pilsētās un lielpilsētās veikali parasti ir pilsētas centrā, vidējās un mazpilsētās uz galvenās ielas un galvenās ielas blakus ieliņās. Tirdzniecības centri ir izvietoti lielās ēkās un tur atrodami dažādu preču veikali, tāpat arī veikali, kuros ir dažādu preču nodaļas.

Kādi ir galvenie pārtikas veikalu veidi?

Ir četru veidu pārtikas preču veikali.

- **Lielveikali** – lieli veikali, kuros ir plašs pārtikas produktu klāsts.
- **Mazie veikali** – nelieli veikaliņi, kurus sauc arī par vietējiem veikaliem vai stūra veikaliem. Parasti tie ir atvērti ilgāk, un cenas tajos ir augstākas nekā lielveikalos.
- **Specializētie veikali** – tie ir veikali, kuros tirgo pārtiku izvēlīgiem pircējiem vai speciāli pagatavotus produktus (piemēram, neatšķaidītus).
- **Vienas produktu grupas veikali** – tie ir veikali, kuros var nopirkt, piemēram, tikai maizes un konditorijas izstrādājumus, vai arī tā saucamie zaļumu veikali, kuros var iegādāties dārzeņus un augļus.

Kāda vēl informācija varētu būt noderīga?

Drošas pārtikas pārvalde (FSA) ir sagatavojusi bukletus par veselīga ēdiena pagatavošanu un uzglabāšanu, kas cilvēkiem skaidro, kā droši pagatavot un uzglabāt pārtiku. Šis buklets ir iztulkots arī citās valodās un ir pieejams internetā: <http://www.fsai.ie/publications/index.asp#leaflets>.

Nacionālajā patērētāju aģentūrā ir informācija par to, kā sūdzēties par nekvalitatīvām recēm. Jūs varat sazināties ar viņiem: 4, Harcourt Road, Dublin; pa telefonu: 1890 432 432 vai interneta mājas lapā: www.consumerconnect.ie.

Budžets un izdevumu pārvaldīšana

Kas ir mājsaimniecības budžets?

Budžets ir naudas plāns, kurā jūs paredzat plānotos ienākumus un izdevumus. Mājsaimniecības budžetā jāiekļauj tādi izdevumi, kā rēķinu apmaksa, Ties maksā, skolas grāmatas un citi.

Kāpēc man vajadzīgs budžets?

Budžets palīdzēs jums tikt galā ar izdevumiem, norēķināties par komunālajiem maksājumiem, un palīdzēs jums aprēķināt, cik daudz un ko varat atļauties savu iespēju robežās.

Kā es varu veidot budžetu?

Ir dažādi veidi kā veidot budžetu. Pavisam vienkāršu budžetu var veidot, pierakstot visus nedēļas izdevumus dienasgrāmatā, kas izveidota sociālā projekta "Padomi naudas lietās un budžeta pakalpojumi", MABS, (Īrija) ietvaros. Projekta mājas lapa ir www.mabs.ie un tajā ir atrodami noderīgi bukleti par budžetu un tā veidošanu.

Ko jūs saprotat ar prioritāšu noteikšanu?

Noteikt prioritātes budžetā nozīmē izlemt, kas jums ir vissvarīgākais. Piemēram, ūre, elektrība, gāze, ēdiens, skolas grāmatas, drēbes un TV licence ir jānomaksā, pirms jūs plānojat pirkt dārgu automašīnu vai lielu televizoru.

Man vajadzīga palīdzība, lai tiktu galā ar rēķiniem, ko man darīt?

Ja jums vajadzīga palīdzība, lai tiktu galā ar rēķiniem, tad MABS pakalpojumi jums var noderēt, lai sakārtotu jūsu naudas lietas un rēķinus. Jūs varat zvanīt uz numuru 1890 28 34 38 vai apmeklēt mājas lapu www.maps.ie

Cita noderīga mājas lapa ir www.itsyourmoney.ie, tā ir finanšu regulatora mājas lapa. Tur ir daudz informācijas par budžetu un pakalpojumu izmaksām. Jūs varat arī zvanīt 1890 77 77 77.

Billpay pakalpojumi, ko piedāvā An Post (skatiet sadaļu Pasta pakalpojumi), palīdzēs jums tikt galā ar jūsu mājāsaimniecības rēķiniem, tostarp telefonu, elektrību, gāzi, TV licenci un vietējās pašvaldības īri. Jūs varat jautāt vietējā pasta nodaļā vai ieiet mājas lapā www.billpay.ie

Kā samazināt rēķinu maksas lielumu?

Vienkāršākais veids, kā panākt to, ka jūsu komunālo pakalpojumu izdevumi samazinās, ir ekonomēt elektroenerģiju vai gāzi. Informācija par to, kā to izdarīt, ir atrodama mājas lapā www.sei.ie.

Svarīgākie fakti

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju bērnu tiesībām, kuras Īrija ir ratificējusi, bērniem un jauniem cilvēkiem visā pasaulē ir noteiktas tiesības.

Īrijā bērniem ir tiesības, kuras regulē viņu dzīvi, ieskaitot nodarbinātību, no kāda vecuma viņi drīkst precēties un vecumu, no kāda viņi var stāties seksuālās attiecībās (piekrišanas vecums).

Eksistē arī virkne sodīšanas noteikumu un tieslietas attiecībā uz jauniešiem.

Īrijā ir aizliegta vardarbība mājās un darbojas daudzas institūcijas, kur cilvēki var saņemt palīdzību, ja viņi ir kļuvuši par vardarbības upuriem (gan sievietes, gan vīrieši).

Īrijā ir ļoti striktas nodarbinātā tiesības, un jebkāda veida diskriminācija jebkurā jomā ir aizliegta.

Bērnu tiesības

Kas ir Apvienoto Nāciju konvencija par bērnu tiesībām?

Apvienoto Nāciju konvencija par bērnu tiesībām (UNCRC) ir starptautisks cilvēktiesību līgums, kas paredz visiem bērniem un jauniešiem visaptverošu tiesību kopumu.

Īrija UNCRC ratificēja 1992. gadā.

Ratificējot konvenciju, Īrija kļuva par tās līdzdalībnieci un uzņēmās saistības aizsargāt bērnu tiesības, kā to nosaka konvencija.

Konvencija dod bērniem un jauniem cilvēkiem vairāk kā 40 pastāvīgas tiesības. Tostarp:

- Sociālās aizsardzības pasākumi un palīdzība.
- Izglītības un veselības aizsardzības pieejamība.
- Personības attīstība, spēju un talantu pilnveidošana.
- Augšana laimīgā vidē, kurā valda mīlestība un sapratne.
- Būt informētiem par savām tiesībām un aktīvi piedalīties to nodrošināšanā.

Visas konvencijā minētās tiesības attiecas uz visiem bērniem un jauniem cilvēkiem, nevienu nediskriminējot.

Kāds ir pilngadības vecums Īrijā?

Ikvienš, kurš nav sasniedzis 18 gadus, Īrijā uzskatāms par bērnu. Noteiktais pilngadības vecums (vecums, kad bērns kļūst par pieaugušo) ir 18 gadi.

Kāds ir pieļaujamais vecums strādāšanai Īrijā?

Darba laikus jauniem cilvēkiem Īrijā nosaka 1996. gada likums par jaunu personu aizsardzību (nodarbinātība). Likumā ir noteikts maksimālais darba stundu skaits, pārtraukumi darba laikā un tas, ka bērniem līdz 18 gadiem ir aizliegts strādāt vēl vakarā.

Likums nosaka, ka bērns ir cilvēks vecumā līdz 16 gadiem, savukārt jauna persona ir cilvēks 16 un 17 gadu vecumā.

Cik ilgi var strādāt bērni, ja viņiem vēl nav 16 gadi?

Bērni, kas jaunāki par 16 gadiem, nedrīkst strādāt pilnu darba laiku. 14 un 15 gadus veci bērni var strādāt tikai:

- Vieglus darbus skolēnu brīvlaikā un ne vairāk kā 21 dienu.
- Ja darbs skaitās apmācību programmas prakse.
- Filmu, kultūras, reklāmas vai sporta jomā.

Vai jaunas personas var strādāt nakts maiņās?

Nē, jaunas personas (16 un 17 gadu vecumā) drīkst strādāt tikai laikā no 6:00 līdz 22:00.

Kāds ir maksimāli pieļaujamais darba stundu skaits nedēļā, ko bērni var strādāt līdz 16 gadiem?

Vecums	14 gadi	15 gadi
Mācību gada laikā	0	8 stundas
Brīvlaikā	35 stundas	35 stundas
Darba prakse	40 stundas	40 stundas

Kādi ir darba pārtraukumi bērniem līdz 16 gadiem?

30 minūtes	pēc 4 darba stundām
dienā	jābūt 14 brīvām stundām bez pārtraukuma
nedēļā	pēc iespējas jābūt 2 brīvdienām pēc kārtas

Kādas ir darba stundas, brīvais laiks un pārtraukumi jauniešiem 16 un 17 gadu vecumā?

Maksimālais darba laiks dienā	8 stundas
Maksimālais darba laiks nedēļā	40 stundas
Pusstundas atpūtas pārtraukums	ik pēc 4,5 stundām darba
Ikdienas atpūtas pārtraukums	12 stundas pēc kārtas
Iknedēļas atpūtas pārtraukums	2 dienas pēc kārtas

Kāda ir minimālā algas likme jauniem cilvēkiem?

Minimālā algas likme jauniem cilvēkiem līdz 18 gadiem ir €6,06 stundā.

Ko nozīmē – piekrišanas vecums?

Piekrišanas vecums ir vecums, kuram iestājoties, jaunieši var veidot seksuālās attiecības.

Sieviete – Vīrietis	Sieviete – Sieviete	Vīrietis – Vīrietis
17	18	18

No kāda vecuma cilvēki drīkst precēties Īrijā?

Īrijā cilvēki var precēties sākot no 18 gadu vecuma. Ja persona ir jaunāka par 18 gadiem, tad laulāties nedrīkst, pat ar vecāku piekrišanu.

Miesas sodi

Vai mans bērns skolā tiks fiziski sodīts?

Nē, miesas sodi izglītības sistēmā ir aizliegti.

Nav pieļaujamas (ir aizliegtas) sekojošas disciplinārās formas:

- Jebkāda fiziska vardarbība.
- Nedot bērnam ēst vai dzert.
- Cietsirdīgi un pazemojoši soda mēri.

Fiziski sodi

Vai es varu fiziski sodīt savu bērnu?

Skaidri nedefinēta likuma, kas aizliedz bērnu fizisku sodīšanu nav, taču ieplaukšana arvien mazāk tiek pielietota kā pedagoģisks paņēmieni un daudzi vecāki to ievēro. Vecākus var iesūdzēt tiesā, ja viņi pārmērīgi pielieto fizisku ietekmēšanu.

Kādas ir pozitīvās alternatīvas?

Alternatīvas pozitīvās metodes ir ieviest, piemēram, "pārtraukumus" un "uzslavu kartes" jaunākiem bērniem.

Vairāk par pozitīviem audzināšanas paņēmieniem ģimenē skatieties: www.ispcc.ie vai www.barnardos.ie.

Jauniešu tiesiskā atbildība

Kādi likumdošanas akti attiecas uz bērniem un jauniešiem?

Uz bērniem un jauniešiem, kuri pārkāpj likumu attiecas 2001. gada Likuma par bērniem noteiktas sadaļas, kurās tika veikti labojumi saistībā ar 2006. gada krimināllikumu.

Kādā vecumā Īrijā iestājas kriminālatbildība?

Kriminālatbildība iestājas 10 gadu vecumā. Tas nozīmē, ka bērnus, kuri vēl nav sasnieguši 10 gadu vecumu, nevar apsūdzēt pārkāpuma izdarīšanā. Ir izņēmumi bērniem 10 un 11 gadu vecumā, kuri ir apsūdzēti par slepkavībām, izvarošanu vai seksuāla rakstura noziegumiem vainu pastiprinošos apstākļos.

Kā ir ar bērniem līdz 12 gadu vecumam, ja tie pārkāpj likumu?

Bērns līdz 12 gadu vecumam arī nedrīkst apsūdzēt pārkāpuma izdarīšanā, un policijai (Gardai) tie jānogādā vecākiem vai aizbildņiem, ja bērns ir izdarījis pārkāpumu. Ja tas nav iespējams, tad policija nodod bērnu HSE pēc bērna dzīves vietas.

Kur var atrast plašāku informāciju par tiesvedību jauniešiem?

Lai iegūtu sīkāku informāciju par tiesvedību pret jauniešiem, jāsazinās ar Īrijas jauniešu tiesvedības aģentūru (01) 476 8673 vai iyjs@justice.ie. Varat apmeklēt interneta mājas lapu www.iyjs.ie.

Informācija par ģimenes lietām

Vardarbība ģimenē

Kas ir vardarbība ģimenē?

Vardarbība ģimenē ir emocionāla vai fiziska spēka pielietošana, vai fizisku draudu izteikšana, ieskaitot seksuālu vardarbību starp pieaugušajiem, kuri ir tuvās attiecībās. Vardarbība ģimenē ir arī:

- Emocionāla vardarbība.
- Īpašuma postīšana.
- Izolēšana no draugiem, ģimenes un citiem, kas var sniegt atbalstu.
- Draudēšana citiem, tostarp bērniem.
- Izsekošana.
- Naudas, personīgo lietu, ēdiena, transporta un telefona kontrolēšana.

Kā es varu saņemt palīdzību, ja notikusi vardarbība ģimenē?

Telefona grāmatā vai sabiedrisko pakalpojumu adrešu grāmatā jūs varat atrast jums tuvāko patversmju vai padomdevēju telefona numurus.

Tur jūs atradīsiet arī palīdzības telefonu sarakstu un organizāciju kontakttinformāciju saistībā ar vardarbību ģimenē.

Ko darīt ārkārtas situācijā?

Ārkārtas situācijā jums jāzvana uz vietējo policijas (Gardas) iecirkni pa telefonu 999 (vai 112).

Bezmaksas juridiskā palīdzība

Vai es varu saņemt bezmaksas juridisko palīdzību?

Īrijā bezmaksas juridisko palīdzību var saņemt Bezmaksas juridisko padomu centrā (FLAC), kas darbojas pie FLAC, nodrošinot informāciju un uzziņas. Cilvēki var zvanīt, lai saņemtu norādījumus juridiskos jautājumos.

Uz biroju var zvanīt no pirmdienas līdz piektdienai no 9:30 līdz 13:00 un no 14:00 līdz 17:00 pa telefona numuru 1890 350 250.

Vai kādam ir tiesības saņemt bezmaksas juridisko palīdzību?

Juridiskā palīdzības valde var sniegt juridisko palīdzību. Bezmaksas juridiskās palīdzības saņemšana ir atkarīga no:

- Svarīguma pakāpes (Tas nozīmē, ka jūsu gadījumam ir jābūt pietiekoši nopietnam, kā arī tiek ņemta vērā jūsu situācija).
- Līdzekļu pārbaudes (Tas nozīmē, ka tiks pārbaudīts, kāda ir jūsu izpeļņa).

Kur es varu iegūt plašāku informāciju?

Plašāka informācija ir saņemama Juridiskās palīdzības valdē pa telefonu 1890 615 200 vai www.legalaidboard.ie

Darba tiesības

Kādas ir manas tiesības kā nodarbinātajam Īrijā?

Strādnieki, kuri ieradušies no ES/EEZ un Šveices, var brīvi strādāt Īrijā un viņiem ir visas darba tiesības, kas vietējiem iedzīvotājiem.

Kā ir ar diskrimināciju?

Strādājošo diskriminācija attiecībā uz vecumu, dzimumu, ģimenes stāvokli, rasi, reliģisko piederību, seksuālo orientāciju, invaliditāti un piederību ceļotāju kopienai (čigāni) ir aizliegta pamatojoties uz 1998. un 2004. gada likumu par vienlīdzību nodarbinātībā.

Diskriminācijas aizliegums attiecas uz:

- Tiešo un netiešo diskrimināciju.
- Diskrimināciju nodarbinātības pieejamībā, darba apstākļos, darbinieku veicināšanā, apmācībā un ieņemamajos amatos.

Vecāku atvaļinājums

Kas ir vecāku atvaļinājums?

Cilvēki, kuri nepārtraukti nostrādājuši vismaz vienu gadu, un kuri ir vecāki (saviem vai adoptētiem bērniem) var ņemt līdz pat 14 nedēļu garu neapmaksātu vecāku atvaļinājumu (par katru bērnu) tādu bērnu aprūpei, kuri nav vecāki par 8 gadiem. Ja bērns ir ar īpašām vajadzībām, tad līdz 16 gadu vecumam.

Vai vecāku atvaļinājums ir apmaksāts?

Jums nav tiesību prasīt darba devējam atalgojumu, sociālo vai dekrēta/adopcijas pabalstu par vecāku atvaļinājumu. Vecāku atvaļinājums nedrīkst ietekmēt citas nodarbinātā tiesības.

Kad man jāpaziņo darba devējam, ka grasos iet vecāku atvaļinājumā?

Jums jābrīdina savs darba devējs vismaz 6 nedēļas pirms grasāties doties atvaļinājumā. Vislabāk ir brīdināt vairākas reizes.

Paternitātes atvaļinājums

Īrijas likumi neparedz paternitātes atvaļinājumu. Dažiem tēviem darba devējs var piešķirt brīvdienas sakarā ar bērna piedzimšanu, bet tas ir atkarīgs tikai no darba devēja. Tēvi var izmantot vecāku atvaļinājumu, ja viņi vēlas būt kopā ar ģimeni bērna dzimšanas laikā vai pavadīt laiku ar bērniem, kuri ir jaunāki par 8 gadiem.

Maternitātes atvaļinājums

Kas ir maternitātes atvaļinājums?

Maternitātes atvaļinājums ir atbrīvojums no darba sievietēm stāvoklī īsi pirms gaidāmās bērna dzimšanas un noteiktu laiku pēc dzemdībām.

Cik garš ir maternitātes atvaļinājums?

Darbiniecei stāvoklī pienākas maternitātes atvaļinājums līdz 26 nedēļām, atkarībā no tā, cik ilgi viņa ir nostrādājusi pie noteiktā darba devēja, vai atkarībā no tā, cik darba stundas nedēļā sieviete ir strādājusi.

Darbiniecēm ir tiesības ņemt 4 nedēļu ilgu neapmaksātu papildus maternitātes atvaļinājumu.

Kad es varu iet maternitātes atvaļinājumā?

Jums jāņem atvaļinājums vismaz divas nedēļas pirms tās nedēļas, kad nozīmēts paredzamo dzemdību datums un vismaz 4 nedēļas pēc dzemdībām.

Vai maternitātes atvaļinājuma laikā es saņemšu atalgojumu?

Darba devējiem savām darbiniecēm maternitātes atvaļinājuma laikā nav jāmaksā atalgojums, taču jūs varat lūgt dekrēta pabalstu, kura piešķiršana, savukārt, ir atkarīga no tā, cik ilgi esat strādājusi Īrijā.

Kā man jāpaziņo darba devējam, ka man jāiet maternitātes atvaļinājumā?

Darbiniecei ir jāpaziņo savam darba devējam par grūtniecību un jāuzrāda medicīnas izziņa, kas to apstiprina, kur norādīts gaidāmo dzemdību datums. Paziņojumu rakstiski jāiesniedz vismaz 4 nedēļas pirms maternitātes atvaļinājuma sākuma.

Kā būs ar manu darbu?

Darbiniecei pēc maternitātes atvaļinājuma ir tiesības atgriezties darbā uz iepriekšējiem noteikumiem.

- Tas pats darba devējs.
- Tas pats darbs, kas bija pirms došanās maternitātes atvaļinājumā.
- Tie paši apstākļi un līgums.

Noderīga kontaktinformācija

Plašāku informāciju par bērnu tiesībām un lietderīgu informāciju jūs varat atrast šādās organizācijās:

Bērnu ombudsmenis

Adrese: Millennium House
Millennium House
52-56, Great Strand St.
Dublin 1

Telefons: 1890 654 654
E-pasts: oco@oco.ie
Mājas lapa: www.oco.ie

Bērnu tiesību alianse

Adrese: 4, Upper Mount St.
Dublin 2

Telefons: (01) 662 9400
E-pasts: info@childrensrights.ie
Mājas lapa: www.childrensrights.ie

Bērnu un jauniešu lietu ministra birojs

Adrese: Hawkins House
Dublin 2

Telefons: (01) 635 4000
E-pasts: omc@health.gov.ie
Mājas lapa: www.omc.gov.ie

Lietderīgu informāciju un palīdzību mājas un ģimenes lietās jums var sniegt šādas organizācijas:

Palīdzība sievietēm

Adrese: Everton House
47, Old Cabra Road
Dublin 7

Telefons: 1800 341 900
E-pasts: helpline@womensaid.ie
Mājas lapa: www.womensaid.ie

MOVE Ireland (vardarbīgiem vīriešiem, kuriem vajadzīga palīdzība, problēmu atrisināšanā)

Adrese: Carmichael Centre
North Brunswick St.
Dublin 7

Telefons: (01) 872 4357
E-pasts: moveireland@eircom.net
Mājas lapa: www.moveireland.ie

MOVE nacionālās nodaļas

MOVE Athlone Telefons: (045) 521220
MOVE Kastlbara Telefons: (094) 9021511
MOVE Korka Telefons: (086) 0691834
MOVE Dublina Telefons: (01) 8724357
MOVE Galveja Telefons: (091) 536400
MOVE Kildare Telefons: (090) 6472174
MOVE Limerika Telefons: (065) 6848689
MOVE Nth Tiperarija Telefons: (067) 31800
MOVE Veksforda Telefons: (053) 4207
MOVE Viklova Telefons: (086) 8217253

Iedzīvotāju informācijas valde

Adrese: Ground Floor
Georges Quay House
43, Townsend Street
Dublin 2
Telefons: (01) 605 9000
Mājas lapa: www.citizensinformation.ie

Sadala, kura attiecas uz darba tiesībām, ir pieejama:
<http://www.citizensinformation.ie/categories/employment>

Nacionālā darba tiesību pārvalde

Telefons: 1890 80 80 90
E-pasts: info@employmentrights.ie
Mājas lapa: www.employmentrights.ie

Donegalas dienests cietušajiem no vardarbības ģimenē

Palīdzības telefons: (074) 26267

Bezmaksas juridiskās palīdzības centrs

Adrese: 13, Lower Dorset St.
Dublin 1
Telefons: 1890 350 250
Mājas lapa: www.flac.ie

Juridiskās palīdzības valde

Adrese: Quay St
Cahiriveen
Co. Kerry
Telefons: 1890 615 200
E-pasts: info@legalaidboard.ie
Mājas lapa: www.legalaidboard.ie

Juridiskās palīdzības valde (Dublina)

Adrese: 47, Upper Mount St
Dublin 2
Telefons: (01) 644 1900

Lietderīgu informāciju saistītu ar nodarbinātības tiesībām
varat atrast šād organizācijās:

Uzņēmumu, amatniecības un nodarbinātības departaments

Adrese: 23, Kildare St
Dublin 2
Telefons: 1890 220 222
E-pasts: info@entemp.ie
Mājas lapa: www.entemp.ie

Informācija EEZ/ES un starptautiskajiem strādniekiem
<http://www.entemp.ie/sitemap/internationalworkers.htm>

Īrijas imigrantu tiesību centrs

Adrese: 55, Parnell Square West
Dublin 1
Telefons: (01) 889 7570
E-pasts: info@mrci.ie
Mājas lapa: www.mrci.ie

MRCI ir izdevis bukletu, kura nosaukums ir "Zini savas
tiesības". Buklets ir iztulkots 6 valodās un to var atrast
MRCI mājas lapā vai pasūtīt pa telefonu.

Atslēgvārdi

Ģimenes ārsts
Medmāsa
Slimnīca
Poliklīnika
Medicīnas kartes

Svarīgākie fakti

Veselības pakalpojumu administrācija (HSE) ir atbildīga par veselības aprūpes nodrošināšanu Īrijas iedzīvotājiem.

Ikvienam ir tiesības saņemt veselības aprūpi Īrijā, taču ne visiem ir pieejama sabiedriskā veselības aprūpe un ne visiem tā ir par brīvu.

Tas atkarīgs no tā, vai esat rezidents, un kādi ir jūsu iztikas līdzekļi.

Cilvēks, kas dzīvo Īrijā vismaz vienu gadu tiek atzīts par parastu rezidentu un atbilst vienai no divām kategorijām:

- Cilvēki ar medicīnas kartēm.
- Cilvēki bez medicīnas kartēm.

Neatliekamās palīdzības telefonu numuri ir 999 vai 112 no mobilā telefona.

Jūs varat zvanīt 999 gan no parastā, gan mobilā telefona, bet jūs pa telefona numuru 112 no mobilā telefona varat zvanīt pat

tad, ja jūsu telefona aparāta taustiņi ir slēgti.

Veselības aprūpe

Kam ir tiesības saņemt veselības aprūpi Īrijā?

Ja jūs esat Īrijas rezidents (ordinarily resident), tad jums ir tiesības saņemt virkni veselības pakalpojumu par brīvu, jeb tos, kurus apmaksā valsts.

Ko nozīmē parasts rezidents?

Parasts rezidents nozīmē, ka jūs esat nodzīvojis Īrijā vienu gadu un plānojat dzīvot šeit arī turpmāk.

Ja es dzīvoju Īrijā mazāk kā gadu, vai man pienākas veselības aprūpe?

Personai, kura Īrijā nav nodzīvojusi vismaz gadu un vēlas saņemt veselības pakalpojumus, ir jāpiesakās HSE un jāpaziņo, ka viņas nolūks ir palikt Īrijā vismaz gadu. Cilvēkiem, kuri ir atkarīgi no šīs personas, arī ir jānododas uz HSE.

Ja esmu saslimis, vai es varu doties uz slimnīcu?

Nē, jūs varat doties uzreiz uz slimnīcu tikai tad, ja jums vajadzīga neatliekamā palīdzība. Ja stāvoklis nav kritisks, jums vispirms jānododas pie ģimenes ārsta (GP).

Ģimenes ārsts

Kas ir ģimenes ārsts?

Ģimenes ārsts vai GP Īrijā ir ārsts, kas sniedz veselības pakalpojumus cilvēkiem savā kabinetā vai pie pacienta mājās.

Kas ir GP?

GP ir cits nosaukums ģimenes ārstam.

Vai ģimenes ārsta apmeklējums ir bez maksas?

Nē, ģimenes ārsta apmeklējums nav bezmaksas, ja vien jums nav medicīnas karte vai GP apmeklējuma karte.

Tie, kam ir medicīnas kartes

Kas ir medicīnas karte?

Medicīnas kartes izdod Veselības pakalpojumu administrators un tās cilvēkiem ļauj saņemt zināmus veselības pakalpojumus par brīvu.

Kas var saņemt medicīnas karti?

Medicīnas kartes piešķir atkarībā no personas materiālā stāvokļa un tās nevar iegūt visi.

Patvēruma meklētāji un bēgļi tiek nodrošināti ar medicīnas kartēm, kamēr izskata viņu patvēruma lietas.

Kad patvēruma meklētājs saņem palikšanas tiesības, viņam paliek medicīnas karte, ja vien viņam nav ļoti lieli ienākumi.

Imigrantu strādnieki var saņemt medicīnas kartes tikmēr, kamēr viņu ienākumu līmenis nepārsniedz medicīnas kartes saņemšanai pieļaujamo ienākumu līmeni, un viņiem ir pierādījums tam, ka viņi ir Īrijas parastie rezidenti vismaz 12 mēnešus.

Vai mans statuss atbilst medicīnas kartes saņemšanai?

Visvienkāršākais veids, kā to pārbaudīt, ir izmantot kalkulatoru mājas lapā www.medicalcard.ie vai jautāt savā vietējā veselības centrā.

Cilvēki, kuri ir vecāki par 70 gadiem, un kuri ir Īrijas pastāvīgie iedzīvotāji, medicīnas kartes saņem automātiski.

Ja jūs atbilstat šiem nosacījumiem, tad jūsu bērns (līdz 16 gadiem) arī saņem šos pakalpojumus.

Kur es varu pieteikties, lai iegūtu medicīnas karti?

Vietējā veselības centrā vai sabiedrības aprūpes birojā palūdziet MC1 veidlapu un to ārstu sarakstu, kas strādā ar medicīnas karšu īpašniekiem.

Jūs varat iegūt veidlapu arī internetā:

http://www.hse.ie/eng/Find_a_Service/entitlements/Medical_Cards/Forms_and_Guidelines.html

Ja man ir medicīnas karte, kādi pakalpojumi man ir pieejami?

- Ģimenes ārsts.
- Žāļu un medikamentu izrakstīšana.
- Zobārsts.
- Acu ārsts.
- Ausu ārsts.
- Grūtnieču un zīdaiņu aprūpe.

GP apmeklējuma karte

Kas ir GP apmeklējuma karte?

GP apmeklējuma karte ir domāta cilvēkiem, kuri nevar saņemt medicīnas karti, bet kuru ienākumi nav lieli, un tie atbilst vadlīnijās noteiktajiem nosacījumiem.

Kā es varu pieteikties uz GP karti?

Pieteikuma veidslapa GP kartei ir tāda pati, kā medicīnas kartei.

Personas bez medicīnas kartes

Ja man nav medicīnas kartes, vai es varu saņemt veselības pakalpojumus bez maksas?

Ja jūs neesat tiesīgs saņemt medicīnas karti un esat parastais rezidents, jums ir tiesības bez maksas saņemt publisko slimnīcu pakalpojumus, bet jums jāmaksā pacienta nodeva.

Jums jāmaksā arī par vizītiem pie ģimenes ārsta.

Kādi vēl pakalpojumi ir pieejami?

Ir daži veselības pakalpojumi, kas pieejami visiem cilvēkiem neatkarīgi no tā, vai viņiem ir, vai nav medicīnas karte:

- Cilvēki, kuri slimo ar noteiktām slimībām, var saņemt zāļu un medikamentu izrakstīšanu bez maksas neatkarīgi no tā, vai viņam ir, vai nav medicīnas karte.
- Bērnu veselības pakalpojumi ir pieejami visiem bērniem.
- Veselības veicināšana ir domāta ikvienam.

Kāda ir zāļu apmaksas shēma?

Tā ir shēma, kas paredz, ka personai vai ģimenei par izrakstītām zālēm un medikamentiem mēnesī nav jāmaksā vairāk kā €90.

Tas domāts cilvēkiem, kuriem nav medicīnas kartes un kuri paši parasti maksā par visiem medicīnas pakalpojumiem.

Slimnīcas

Aprūpe slimnīcās

Vai es varu saņemt bezmaksas aprūpi slimnīcā?

Katrs cilvēks, kurš dzīvo Īrijas Republikā var saņemt bezmaksas slimnīcas aprūpi publiskajās slimnīcās.

Taču var būt dažādas slimnīcu nodevas, to skaitā stacionāra un poliklīnikas pacientiem (skatīties zemāk). Jums pienākas arī bezmaksas poliklīnikas pakalpojumi.

Vai šeit ir dažāda veida slimnīcas?

Īrijā ir trīs dažādu veidu slimnīcas:

- Veselības pakalpojumu administrācijas slimnīcas.
- Publiskās brīvprātīgo slimnīcas.
- Privātās slimnīcas.

Veselības pakalpojumu administrācijas un brīvprātīgo publiskās slimnīcas ir viena veida publiskās slimnīcas.

Ko dara slimnīcās Īrijā?

Slimnīcās Īrijā nosaka diagnozi, ārstē un aprūpē slimus un savainotus pacientus.

Vai es varu doties uz slimnīcu tā vietā, lai apmeklētu ģimenes ārstu?

Ja jums nav nepieciešama neatliekamā palīdzība, jums vispirms jādodas pie ģimenes ārsta. Parasti jums jāapmeklē ģimenes ārsts, lai saņemtu norīkojumu uz publisko slimnīcu (izņemot neatliekamo palīdzību un negadījumus).

Lielākajā daļā publiskajās un privātajās slimnīcās ir negadījumu un neatliekamās palīdzības nodaļas, kur nav nepieciešams ģimenes ārsta nosūtījums, taču jums prasīs samaksāt nodevu.

Slimnīcas nodevas

Kādas nodevas man jāmaksā slimnīcā?

Ikvienam parastais rezidents Īrijā ir tiesīgs saņemt bezmaksas slimnīcas aprūpi, lai gan eksistē šādas nodevas.

Stacionāra pacienta nodeva: 66 eiro/dienā

Poliklīnikas pacienta nodeva: 66 eiro/dienā

Maksa par neatliekamo palīdzību: 66 eiro/dienā

ievēro: Nodevas lielākais apjoms ir 10 dienas gadā

Kam nav jāmaksā par slimnīcu?

Tiem, kuriem ir medicīnas kartes - sievietēm stāvoklī, bērniem (vecumā līdz 6 nedēļām) vai bērniem, kas ilgstoši slimo, nav jāmaksā par slimnīcu. Pacientiem, kuriem ir ģimenes ārsta norīkojums, nav jāmaksā par poliklīnikas pakalpojumiem.

Kāda ir maksa privātajās slimnīcās?

Maksa privātajās slimnīcās ir atšķirīga un ir atkarīga no tā, kāda veida slimnīca tā ir un kur tā atrodas.

Maksājamās summas 2008. gadā:

	Privāta	Daļēji privāta	Dienas aprūpe
Reģionāla:	758 Euro	594 Euro	546 Euro
Valsts:	506 Euro	407 Euro	362 Euro
Rajona:	217 Euro	185 Euro	161 Euro

Kur es varu noskaidrot sīkāku informāciju par vietējo slimnīcu?

Īrijā pavisam ir 51 publiskā slimnīca. Viss slimnīcu saraksts ir atrodams: www.hse.ie/portal/eng/Find_a_Service/Hospitals/

Ģimenes plānošana

Kur Īrijā es varu saņemt ģimenes plānošanas pakalpojumus?

Veselības pakalpojumu administrācijai (HSE) jānodrošina ģimenes plānošanas pakalpojumus, jānodrošina tos pilnībā un jābūt godīgiem.

Ģimenes ārsti, slimnīcas un brīvprātīgās organizācijas parasti nodrošina ģimenes plānošanas pakalpojumus, tostarp informācijas sniegšanu, padomus un izraksta kontracetīvos medikamentus.

Vai es Īrijā varu ārstēt neauglību?

Neauglības ārstēšana parasti ir pieejama tikai pie privātiem speciālistiem.

Padomi grūtniecības gadījumos ir pieejami daudzās brīvprātīgo organizācijās un pie ģimenes ārsta.

Ko lai es daru, ja man ir nevēlama grūtniecība?

Grūtniecības krīzes aģentūra tika izveidota 2001. gadā

sakarā ar nevēlamo grūtniecību skaita pieaugumu. Aģentūra piedāvā informāciju un padomus nevēlamo grūtniecību gadījumos.

Vai Īrijā es varu veikt abortu?

Aborti Īrijā ir nelegāli, izņemot atsevišķus gadījumus, parasti, ja tas apdraud mātes veselību. (Taču ir pieļaujams, ja jūs braucat veikt abortu uz citu valsti.)

Grūtnieču un zīdaiņu aprūpe

Grūtnieču aprūpe

Kādus pakalpojumus es varu saņemt, ja esmu stāvoklī?

Ja esat stāvoklī, jums ir tiesības izvēlēties ģimenes ārstu un saņemt tā aprūpi, kā arī izmeklēšanu slimnīcā. Lai saņemtu šos pakalpojumus, jums nav nepieciešama medicīnas karte.

Kādi pakalpojumi tiek piedāvāti grūtniecēm?

Tiek nodrošinātas vismaz 7 pārbaudes pie ģimenes ārsta un/vai izmeklēšana slimnīcā pirms dzemdībām, divas pārbaudes pēc dzemdībām, viena mazulim divas nedēļas pēc piedzimšanas un viena gan mātei, gan bērnam sešas nedēļas pēc piedzimšanas.

Vai man jāmaksā par aprūpi grūtniecības laikā?

Jums ir tiesības saņemt bezmaksas stacionāro un poliklīnikas aprūpi grūtniecības laikā un jums nav jāmaksā slimnīcas nodevas.

Zīdaiņu aprūpe

Vai mans bērns saņems bezmaksas veselības aprūpi?

Tas, vai jūsu bērns ir tiesīgs saņemt bezmaksas medicīnas aprūpi, ir atkarīgs no tā, vai jums ir medicīnas karte, neatkarīgi no pakalpojumiem, kas aprakstīti 58. lappusē.

Kādus pakalpojumus mans mazulis saņems?

Ja jūsu bērns dzimis slimnīcā, tad parasti pārbauda, vai viņam nav vielmaiņas traucējumi. Tam netiek prasīta vecāku piekrišana.

Vai mans bērns tiks vakcinēts?

Piedzimstot (vai pirmā dzīves mēneša laikā) tiek rekomendēts veikt BCG vakcīnu. BCG aizsargā mazuli no TB (tuberkulozes). Ārsts šo vakcināšanu jūsu bērnam veiks jau dzemdību namā vai HSE klīnikā.

Kad notiks nākamā vakcinēšana?

Citas vakcinēšanas tiks veiktas pirmo 12 līdz 15 mēnešu laikā. Tās ir bezmaksas un tās veiks ģimenes ārsts. HSE jums nosūtīs arī vēstuli, kurā būs norādīts, kad jānododas vakcinēties. Vēstuli nosūtīs uz adresi, kuru jūs norādījāt, piedzimstot bērnam.

- Kad jūsu bērnam būs 2, 4 un 6 mēneši, viņam tiks veiktas vakcīnas “pieci vienā”, kas viņu aizsargās pret difteriju, tetānu, garo klepu, hīb (Haemophilus infekciju B) un bērnu trieku. Bērns saņems arī vakcīnu pret meningītu C.
- Kad jūsu bērns būs 12 līdz 15 mēnešus vecs, viņš saņems citu vakcīnu, ko sauc par MMR. Tā aizsargās jūsu bērnu pret 3 slimībām (masalām, cūciņām, masaliņām). Viņš saņems arī piedevu pret pneumokokāla infekciju.

Kāpēc manam bērnam vajadzīgas vakcīnas?

Bērns tiek vakcinēts tāpēc, ka bērna organisms ir vājāks kā pieaugušo organisms, un katra no šīm slimībām var bērnu nogalināt.

Kādas vakcīnas mans bērns saņems skolas laikā?

Lielāko daļu vakcīnu bērns jau būs saņēmis zīdaiņa vecumā, tomēr ir dažas papildus bezmaksas vakcīnas bērnam sasniedzot skolas vecumu.

- Kad jūsu bērnam būs 4 līdz 5 gadi, viņš saņems “četri vienā” (aizsardzībai pret difteriju, tetānu, garo klepu, hīb un bērnu trieku) un pamatskolā būs otrā MMR vakcīnas deva (pret masalām, cūciņām, masaliņām). Ja jūsu bērns skolā nesaņems vakcīnu, tad HSE organizēs tās veikšanu klīnikā vai liks jums iet pie ģimenes ārsta.
- Kad jūsu bērns būs 5. vai 6. klasē, HSE ārsts var veikt BCG vakcīnu un otro MMR devu bērniem, kuri to vēl nebūs saņēmuši. Tas attiecas galvenokārt uz bērniem, kuri ir dzimuši citās valstīs.
- Kad jūsu bērns būs vecumā no 11 līdz 14 gadiem, viņš saņems vēl vienu tetānu un nesaņemto difterijas vakcīnu skolā. Tā ir jauna programma.

Dzimšanas apliecības

Kāda veida bērna dzimšanas apliecība man nepieciešama?

Ir divu veidu dzimšanas apliecības – īsā forma un garā forma. Īso formu var lietot, piemēram, lai pieteiktu bērnu skolā. Tiesās un citos nolūkos nepieciešama dzimšanas apliecības garā forma.

Cik maksā dzimšanas apliecība?

Pilnā dzimšanas apliecība maksā €10 un to var iegūt Civilās reģistrācijas kabinetā.

Bērnu veselība un veselības pakalpojumi skolas laikā

Vai mans bērns saņems arī kādus citus veselības pakalpojumus?

Parasti bērnam ir tās pašas tiesības, kas viņa vecākiem. Tas nozīmē, ja vecāki ir tiesīgi saņemt bezmaksas pakalpojumus, tad bērni arī saņem tos bez maksas.

Tai pat laikā bērniem ir tiesības uz tādiem bezmaksas pakalpojumiem, kā veselības aprūpe skolā, zīdaiņa aprūpe, vakcinēšana un imunizācija.

Veselības pakalpojumi skolā

Kādus veselības pakalpojumus mans bērns saņems skolā?

Bērniem, kuri apmeklē publiskās pamatskolas, Veselības pakalpojumu administrācija nodrošina skolas veselības pārbaudžu programmu un skolas imunizācijas programmu.

Kas veic veselības pakalpojumus skolā?

Veselības pārbaudes skolā veic sabiedriskās veselības mācīšanas un nozares mediķi.

Kur veselības pārbaudes tiek īstenotas?

Pārbaudes tiek īstenotas skolās un vecāki par to tiks informēti, turklāt, ja vecāki vēlas, viņi drīkst būt klāt, kad notiek pārbaude.

Kas tiks darīts?

Tiks pārbaudīta bērna dzirde un redze, kā arī, ja vecāki lūgs, vai sabiedriskās veselības māsa, vai nozares mediķi uzskatīs par nepieciešamu, tiks veikta arī bērna fiziskā pārbaude.

Kas notiks, ja tiks atklātas kādas veselības problēmas?

Problēmas, kuras tiek atklātas veselības pārbaudēs, tiek ārstētas bez maksas tādā gadījumā, ja bērnam jānododas uz slimnīcas poliklīniku kā publiskam pacientam.

Jebkāda nepieciešamā turpmākā ārstēšana pēc pirmā nosūtījuma kā publiskam pacientam ir bez maksas.

Bērna attīstība

Ko nozīmē bērna attīstība?

Bērna attīstība no zīdaiņa vecuma līdz vecumam, kad tas sāk staigāt kājām, no bērna vecuma līdz pusaudža vecumam, no pusaudža vecuma līdz bērns ir pieaudzis, parasti notiek pēc noteikta modeļa.

Dažreiz notiek aizkavēšanās. Var būt viegla vai izteikta aizkavēšanās.

Ko darīt, ja es esmu noraizējies par sava bērna attīstību?

Ja jūs esat noraizējušies par savu bērnu, jūs varat to pārrunāt ar savu ģimenes ārstu vai veselības māsu.

Uzraudzība

Liela daļa vecāku ir spiesti kādu laiku pavadīt prom no saviem bērniem, vai nu tas ir ilgāks laiks, kad esat darbā, vai īsāks, kad dodaties uz kādiem sabiedriskiem pasākumiem.

Ir sarežģīti pieskatīt bērnus un dažkārt arī dārgi.

Bērni paļaujas, ka pieaugušie viņus aizsargās, un vecāki ir atbildīgi par to, lai viņu bērni būtu laimīgi un labi pieskatīti.

Nav noteikts vecums, no kura bērnus var atstāt mājās vienus. Tas ir atkarīgs no tā, vai bērns ir pietiekami attīstīts un patsāpīgs. Katrs bērns attīstās individuāli, taču ir aptuvenas vadlīnijas, kad bērnu drīkst atstāt mājās vienu.

Vai es varu zīdaiņi atstāt mājās vienu?

Zīdaiņi jūs nekad nedrīkst atstāt mājās vienu, pat ne uz dažām minūtēm.

Vai es varu atstāt mājās savu jaunāko bērnu?

Mazus bērnus mājās atstāt vienus nedrīkst, pat ne uz īsu laiku. Stundu bez jums vai cita pieaugušā bērnam var būt skumji, kā arī pastāv nelaimes gadījuma riski.

Vai es varu atstāt mājās vienu savu vecāko bērnu?

Bērnus līdz 14 gadiem nekad nevajadzētu atstāt mājās vienus ilgāk, kā uz īsu brīdi.

Vai es varu atstāt mājās savu pusaudzi?

Pusaudži, kas vecāki par 16 gadiem var palikt mājās vieni.

Cik vecam jābūt mana bērna pieskatītājam?

Ja jums ir nepieciešams bērna pieskatītājs, jums vienmēr jāpārlicinās, ka tas nav jaunāks par 16 gadiem. Pieprasiet divas atsauksmes, pārbaudiet vai kandidātam ir pietiekoša atbildības sajūta, lai atstātu bērnu viņa uzraudzībā.

Bērna aizsardzība

Kas man jā dara, ja esmu norūpējies par sava bērna labklājību?

Ja esat norūpējies, ka jūsu bērnam kāds dara pāri emocionāli, fiziski vai seksuāli, vai izturas nevērtīgi, jūs varat:

- Sazināties ar HSE sociālo darbinieku (pirmdiena – piektdiena, no 9:00 – 17:00) jūsu vietējā veselības centrā.
- Ja jums vajadzīga palīdzība ārpus norādītā laika, jums jāsazinās ar vietējo policiju 999 vai 112 (no mobilā telefona).

Vīriešu un sievietes apgrauzīšana

Vai es varu veikt sava dēla apgrauzīšanu?

Irīja dzimušos vīriešu kārtas pārstāvjus apgrauzīt nav pieņemts. Tai pat laikā daudzi ebreju, islāma, un afrikāņu tautu pārstāvji meklē iespējas kā apgrauzīt savus bērnus.

Vīriešu kārtas pārstāvju apgrauzīšana Irījā nav nelegāla, bet to var veikt tikai speciāli apmācīts ārsts.

Ja jūs vēlaties, lai jūsu vīriešu kārtas bērns tiktu apgrauzīts, ir svarīgi konsultēties pie sava ģimenes ārsta, kurš varēs jums ieteikt medicīnas pakalpojumu sniedzēju, kas veic apgrauzīšanu.

Jūsu ārstam jums jādot padomu par to:

- Ka zīdaiņa (zēna) apgrauzīšanas procedūra nav ieteicama.
- Par ētiskajiem apsvērumiem saistībā ar zīdaiņa un bērna tiesībām.
- Par potenciālajiem riskiem, kas saistīti ar bērna savainošanu.

Ārsts var ņemt vērā jūsu lūgumu, ja tas ir saistīts ar kultūru vai reliģiju.

Vai es varu veikt savas meitas apgrauzīšanu?

Irījā sievietes kārtas zīdaiņa vai bērna apgrauzīšana ir nepieņemama, un ikviens, kas to veic vai organizē, var tikt iesūdzēts tiesā.

Sociālās labklājības pakalpojumi

Vecāki, kuri atbilst parastiem rezidences apstākļiem, saņem sociālās labklājības pakalpojumus tāpat kā citi vecāki, kuriem ir tādas tiesības.

Parastie rezidences apstākļi

Kas ir parastie rezidences apstākļi?

Parastie rezidences apstākļi (HRC) ir apstākļu kopums, kuram jums jāatbilst, lai saņemtu sociālās labklājības maksājumus un bērna pabalstu. Šie apstākļi stājas spēkā kopš 2004. gada 1. maija un attiecas uz visiem neatkarīgi no nacionalitātes.

Kā es varu pierādīt, ka esmu "parastais rezidents"?

"Parastie rezidences apstākļi" nozīmē, ka jums ir pierādāmas ciešas saites ar Īriju, vai citām kopējās ceļošanas zonas valstīm (Lielbritāniju un Kanāla salām).

Piemēram, ja jūs esat nodzīvojis kādā no minētajām vietām visu savu dzīvi, tad jūs atbilstat parastās rezidences apstākļiem.

Jūs atbilstat parastās rezidences apstākļiem, ja:

- Visu savu dzīvi esat pavadījis kopējās ceļošanas zonā.
- Esat nodzīvojis kopējās ceļošanas zonā vismaz 2 gadus vai vairāk, esat strādājis kopējās ceļošanas zonā un tagad dzīvojat Īrijas Republikā.
- Vismaz 2 gadus vai vairāk esat dzīvojis citās kopējās ceļošanas zonas vietās un pēc tam pārcēlies uz Īrijas Republiku, un tagad esat nolēmis apmesties un palikt šeit uz dzīvi.

Pabalsti automātiski pieejami tiem, kuri atbilst parastās rezidences apstākļiem

Bērna pabalsts

Kas ir bērna pabalsts?

Bērna pabalsts ir ikmēneša maksājums par katru jūsu bērnu, kas dzīvo ar jums kopā un ir jūsu aprūpē. Tātad, šāds bērns ir:

- Bērns, kas jaunāks par 16 gadiem, vai;
- 16, 17, 18 gadus vecs bērns, kurš;
 - mācās pilna laika skolā, vai;
 - apmeklē FÁS Youthreach kursu, vai;
 - ir fiziski vai garīgi slims, un ir no jums atkarīgs.

Kad bērna pabalstu pārtrauc maksāt?

Bērnu pabalstu beidz maksāt, kad bērns ir sasniedzis 16 vai 19 (ja mācās pilna laika skolā) gadu vecumu.

Kad man jāiesniedz lūgums bērna pabalstam?

Jums jāpiesakās bērna pabalstam 6 mēnešus pēc:

- tā mēneša, kurā bērns ir piedzimis, vai;
- tajā mēnesī, kad bērns ir kļuvis par jūsu ģimenes locekli, vai;
- tajā mēnesī, kad jūsu ģimene ir ieradusies dzīvot Īrijas Republikā.

Kad es saņemšu bērnu pabalstu?

Jūs varat saņemt bērna pabalstu, sākot no pirmās mēneša dienas, kad bērns ir piedzimis, kļuvis par jūsu ģimenes locekli, vai jūsu ģimene ir ieradusies dzīvot Īrijas Republikā.

Maza bērna kopšanas maksājums

Kas ir maza bērna kopšanas maksājums?

Maza bērna kopšanas maksājums ir domāts kā palīdzība vecākiem, kuru bērni ir jaunāki par 6 gadiem, lai nodrošinātu viņu aprūpes vajadzības.

Cik daudz es saņemšu?

Tas ir tiešs, ar nodokļiem neaplikts maksājums par katru bērnu, par kuru tiek maksāts bērna pabalsts, vecumā līdz 6 gadiem, ko izmaksā ik pēc trīs mēnešiem. Maksājums ir €275 ceturksnī (€1,100 gadā) par katru bērnu).

Kā es saņemšu bērna pabalstu?

Maksājumi tiek veikti tādā pat veidā kā jūsu bērnu pabalsti (BC).

Noderīga kontaktinformācija un plašāka informācija

Bērnu un veselības departaments

Adrese: Hawkins House
Hawkins Street
Dublin 2
Telefons: (01) 6354000
Mājas lapa: www.dohc.ie

Veselības pakalpojumu administrācija

Adrese: Oak House
Millennium Park
Naas
Co. Kildare
Telefons: (1850) 241850
E-pasts: info@hse.ie
Mājas lapa: <http://www.hse.ie>

Sociālo un ģimenes lietu departaments

Adrese: Áras Mhic Dhiarmada
Store Street
Dublin 1
Telefons: (1890) 66 22 44
Mājas lapa: www.welfare.ie

Mentālās veselības komisija

Adrese: St. Martin's House
Waterloo Road
Dublin 4
Telefons: (01) 6362400
Mājas lapa: www.mhirl.ie

Īrijas mentālā veselība

Adrese: Mensana House
6, Adelaide St
Dun Laoghaire
Co. Dublin
Telefons: (01) 2841166
Mājas lapa: www.mentalhealthireland.ie

Īrijas psiholoģiskā biedrība

Adrese: CX House,
2A Corn Exchange Place
Dublin 2
Telefons: (01) 4749160
E-pasts: info@psihq.ie
Mājas lapa: www.psihq.ie

Nacionālais padomdevēju dienests

Telefons: (1800) 235 235
Mājas lapa: <http://www.hse-ncs.ie/en/>

HSE nacionālā padomdevēju dienesta vietējo bezmaksas telefonu saraksts

vieta	Bezmaksas telefons
Ziemeļublina	1800 234 110
Dienviddublina/Danleri / Austrumviklova	1800 234 111
Dublina pilsētas centrs/ Dienvidrietumu Kildare/ Rietumviklova	1800 234 112
Valsts centrs / Midlands	1800 234 113
Rietumi	1800 234 114
Vidus - Rietumi	1800 234 115
Kerija un Korka	1800 234 116
Ziemeļaustrumi	1800 234 117
Dienvidaustrumi	1800 234 118
Ziemeļrietumi	

Grūtniecības krīzes aģentūra

Adrese: 4th Floor,
89-94 Capel St
Dublin 1
Telefons: (01) 8146292
E-pasts: info@crisispregnancy.ie
Mājas lapa: <http://www.crisispregnancy.ie>

HSE Medicīnas karšu biroji

Birojs	TELEFONS
Dublina centrs	(01) 8575402
Dublina ziemeļi	(01) 8661413/14 or (01) 8661407/8/9/10/11
Dublina ziemeļrietumi	(01) 8825000
Dublina pilsētas dienvidi	(01) 6486500 or (01) 6486599
Dublina dienvidaustrumi	(01) 2680313 or (01) 2680311
Dublina dienvidrietumi	(01) 4154715 or (01) 4154731
Dublina rietumi	(01) 6206462
Danleri	(01) 2365216 or (01) 2365217
Kildare/Viklovas rietumi	(045) 876001
Viklovas austrumi	(0404) 68400
Laosa/Ofalija	(044) 9384448 or (044) 9384437

Longforda/Vestmeasa	(044) 9384448 or (044) 9384437
Kavana/Monagana	(049) 4377114 or (049) 4377115
Drogeda	(041) 9800494 or (041) 9801085
Lousa	(042) 9381240 or (042) 9385448
Measa	(046) 9078833 or (046) 9078893
Galveja	(091) 546207
Mayo	(094) 9022333
Roskomona	(0906) 637509 or (0906) 637510
Donegala	(074) 9189006 or (074) 9131391
Slaigo/Leitrima un Kavana rietumi	(071) 9155141 or (071) 9620308
Klare	(065) 6868075
Limerikas austrumi/Tiperarijas ziemeļi	(067) 46600
Limerika	(061) 483703 or (061) 483756
Karlova	(059) 913654 or (059) 9136539
Kilkenija	(056) 7784733 or (056) 7784619
Tiperarijas dienvidi	(052) 77249 or (052) 77250
Vaterforda	(051) 842800
Veksforda	(053) 23522
Korkas pilsēta	(021) 4923900
Kerija	(066) 7184543

Sieviešu veselības padome

Adrese: Block D, Irish Life Centre
Abbey St Lower, Dublin 1
Telefons: (01) 8783777
E-pasts: info@whc.ie
Mājas lapa: <http://www.whc.ie>

Nacionālā Jauniešu veselības programma (NYCI)

Adrese: 3, Montague St, Dublin 2
Telefons: (01) 4784122
E-pasts: nyhp@nyci.ie
Mājas lapa: www.youthhealth.ie

Samārieši

Lai sazinātos ar tuvāko nodaļu, izvēlies reģionu mapē interneta mājas lapā
Mājas lapa: www.samaritans.org
Telefons: (1850) 60 90 90

Samārieši (Dublina nodaļa)

Adrese: 112, Marlborough St, Dublin 1
Telefons: (01) 8727700
E-pasts: jo@samaritans.org
Mājas lapa: www.dublinsamaritans.ie

PPD – Psiholoģijas centrs

Adrese: Apt 4, The Poolbeg,
Gasworks,
Barrow St
Dublin 4
Telefons: (085) 7810747
E-pasts: info@theppd.org
Mājas lapa: www.theppd.eu

Pirmās dienas aprūpes centra adrese:

St. Saviour's Priory (Dominicans Priory),
9-11 Upper Dorset Street, Dublin 1

Otrās dienas aprūpes centra adrese:

Dublin Counselling & Therapy Centre,
41 Upper Gardiner Street, Dublin 1

Dublinas palīdzības alianse

Adrese: 53, Parnell Square, Dublin 1
Telefons: (01) 8733799
E-pasts: info@dublinaidalliance.com
Mājas lapa: www.dublinaidalliance.com
CCST (Centrs vardarbībā cietušajiem)

Adrese: 213, North Circular Road, Phibsboro,
Dublin 7
Telefons: (01) 8389664
E-pasts: info@ccst.ie
Mājas lapa: www.ccst.ie

AWARE

Adrese: 72, Lower Leeson, Street, Dublin 2
Telefons: (01) 6617211
Palīdzības tel. (1890) 303 302
E-pasts: aware@iol.ie
Mājas lapa: www.aware.ie

GROW

Adrese: 11, Liberty Street, Cork
Telefons: (021) 427 7520 or (1890) 474 474
E-pasts: info@grow.ie
Mājas lapa: www.grow.ie

Šizofrenija Īrija

Adrese: 38, Blessington St, Dublin 7
Telefons: (01) 860 1620
Palīdzības tel. (1890) 621 631
E-pasts: info@sirl.ie
Mājas lapa: www.sirl.ie

Pavisam ir 31 vecāku un radnieku atbalsta grupa valstī, kas satiekas reizi mēnesī, lai pārrunātu šizofrenijas jautājumus, saņemtu atbalstu un informāciju.

Anonīmie alkoholiķi

Adrese: 109, South Circular, Leonard's Corner
Dublin 8
Palīdzības tel. (1890) 412 412
E-pasts: ala@indigo.ie
Mājas lapa: www.alcoholicsanonymous.ie

Korkas mentālā veselība

Adrese: Nore House,
Bessboro Road
Blackrock
Cork
Telefons: (021) 4511100
E-pasts: cmhealth@eircom.net
Mājas lapa: www.corkmentalhealth.com

Seksuālās veselības centrs

Adrese: 16, Peters St,
Cork
Telefons: (021) 427 5837
E-pasts: info@sexualhealthcentre.com

Barnardos

Adrese: Christchurch Square
Dublin 8
Telefons: (01) 453 0355
E-pasts: info@barnardos.ie
Mājas lapa: www.barnardos.ie

ISPC

Īru apvienība bērnu aizsargāšanai pret vardarbību (ISPC), strādā viscaur Īrijā un palīdz bērniem.

Adrese: 29, Lower Baggot St
Dublin 2
E-pasts: ispcc@ispcc.ie
Mājas lapa: www.ispcc.ie
Telefons bērniem: 1800 666 666

(Diennakts telefons bērniem, ISPC)

Noderīgas vēstules veselības aprūpei

Vēstule ģimenes ārstam par tulka nepieciešamību

Date: _____

Dear GP,

I have an appointment on _____ at _____ a.m/p.m.

Could you please let me know if you can arrange for an interpreter in _____ to be present.

Signed: _____ (parent/guardian)

Atslēgvārdi

Skola
Skolas soma
Skolotājs
Skolas kalendārs
Klase
Direktors
Pieteikšanās

Kur iegūt informāciju?

Informāciju par izglītības sistēmu Īrijā var iegūt:

- Zinātnes un izglītības departamentā, kas informāciju par izglītību publicē savā interneta mājas lapā, kuras atsevišķas sadaļas ir veltītas speciāli vecākiem, to skaitā arī tikko atbraukušajiem. Informācija ir sešās dažādās valodās. Apskatiet www.education.ie.
- Mācību programmu un novērtēšanas nacionālā padome (NCCA) ir sagatavojusi informatīvu DVD vecākiem piecās valodās par pamatskolas mācību programmu. Tās nosaukums "Ko, kāpēc un kā bērni mācās pamatskolā?". Šis materiāls video formātā pieejams arī internetā. Padomes mājas lapas adrese ir: www.ncca.ie. Par pamatskolas izglītību Īrijā šajā mājas lapā ir atrodamā plaša informācija vecākiem.
- Jeziņu bēgļu dienests ir sagatavojis informatīvo bukletu astoņās dažādās valodās, kurās dod padomus vecākiem par Īrijas pamatskolas un pēcpamatskolas izglītības sistēmu. Plašāka informācija atrodama www.jrs.ie. Dienests ir iztulkojis "standarta" vēstules daudzās valodās, kas palīdz vecākiem risināt dažādus ar skolu saistītus jautājumus.
- Nacionālās izglītības labklājības valde ir publicējusi informatīvo bukletu vecākiem "Nelaujiet savam bērnam iekavēt" 18 valodās, tostarp arī latviešu valodā, to var lejupielādēt no interneta mājas lapas www.newbie.ie.
- Uzņēmšanas un integrācijas aģentūra (RIA) ir sagatavojusi informatīvos bukletus, kur jautājumu un atbilžu formā deviņās valodās ir sniegta informācija par pamatskolām un pēcpamatskolām. Skatīties www.ria.gov.ie.

Zemāk redzamā sadaļa ir informācijas apkopojums, kas sagatavots, izmantojot dažādas valsts departamentu interneta mājas lapas. Lūdzu ņemiet vērā, ka te sniegta informācija atspoguļo situāciju laikā, kad tiek publicēts šis materiāls.

Svarīgākie Fakti

Likums nosaka, ka ikvienam bērnam no 6 gadiem ir jāapmeklē skola. Lielākā daļa bērnu sāk iet skolā septembrī no 4 vai 5 gadu vecuma.

Bērniem skola jāapmeklē no 6 līdz 16 gadu vecumam (vai kamēr skolēni ir pabeiguši 3 mācību gadus pēcpamatskolas izglītību, atkarīgs no nosacījuma, kas iestājas ātrāk).

Formāli izglītības sistēma sastāv no pamatskolas līmeņa, pēcpamatskolas līmeņa, trešā līmeņa un tālākizglītības.

Galvenie otrā līmeņa eksāmeni Īrijā ir junioru sertifikāts (parasti to saņem 15/16 gados) un beigšanas sertifikāts (parasti to saņem 17/18 gados).

Īrijā visiem bērniem ir tiesības uz bezmaksas pamatskolas un pēcpamatskolas izglītību, ja vien viņi neapmeklē maksas skolas.

Bērnu aizsardzība

Agrāk nesodīts un policijas redzes lokā nonācis

Jebkurš pamatskolā un pirmspamatskolā strādājošais (gan skolotāji, gan palīgdarbinieki) nedrīkst būt agrāk sodīti, kā arī būt policijas (Garda Síochána) uzraudzībā. Tas nozīmē, ka policija veic pārbaudi, vai konkrētā persona nav bijusi iepriekš sodīta, kas savukārt, pasargā bērnus no iespējamā riska kļūt par vardarbības upuriem.

Bērnu aizsardzības vadlīnijas

Departaments ir publicējis vadlīnijas, kuras tiek izmantotas gan pamatskolā, gan pēcpamatskolā, lai palīdzētu skolu vadībai un personālam cīnīties pret bērnu ļaunprātīgu izmantošanu. Vislielākā uzmanība vadlīnijās tiek pievērsta bērnu aizsardzībai un labklājībai.

PIRMSSKOLA

Kas ir pirmsskola?

Pirmsskolas ir gan skolas, gan bērnudārzi, gan spēļu grupas, gan mazbērnu novietnes vai citas bērnu aprūpes dienas iestādes.

Lai arī Īrijā nav valsts noteiktu nosacījumu pirmsskolām, tomēr pārsvarā tās uzņem bērnus no četrpadsmit gadu vecuma.

Kas vada pirmsskolu?

Pirmsskolas parasti finansē paši vecāki un tās ir privātas vai pašvaldības iestādes. Dažas ir bezmaksas, piemēram, "Early Start" programma.

Kāds ir pirmsskolas mērķis?

Pirmsskolu galvenais uzdevums ir attīstīt bērna spējas un palīdzēt sagatavoties skolai.

Kā un cik ilgi manam bērnam jāiet pirmsskolā?

Pirmsskolas parasti piedāvā plānveida programmas, kuru ilgums ir 3 stundas dienā, bet jūs varat pieteikt bērnu arī pilnas dienas aprūpei. Programmu ilgums dažādās pirmsskolās var būt dažāds.

Kur es varu atrast tuvākos pirmsskolas pakalpojumu sniedzējus?

Lai atrastu pirmsskolas pakalpojumus savā apkārtnē, meklējiet veselības aprūpes pārvaldes tīmekļa vietnē:

http://www.hse.ie/eng/Find_a_Service/Children_and_Family_Services/Pre-school_Services/

Jūs varat arī interesēties vietējā sabiedriskajā centrā, iedzīvotāju informācijas centrā, bibliotēkā un uz vietas pirmsskolā.

Kur es varu atrast plašāku informāciju par pirmsskolas pakalpojumiem?

Plašāku informāciju par pirmsskolām varat izlasīt:

http://www.hse.ie/eng/Find_a_Service/Children_and_Family_Services/Pre-school_Services/Pre-school_inspection_services/

Speciālās pamatskolas un pēcpamatskolas izglītība

Kā izglītība ir piemērota bērniem ar speciālajām vajadzībām?

Īrijā bērni ar speciālām vajadzībām tiek mācīti, viņus pēc iespējas iekļaujot parastajā skolas vidē. Speciālām izglītības vajadzībām pamatskolās departaments piešķir papildus resursus un skola pati nosaka, kā šos resursus izmantot. Dažu bērnu (ar ļoti svarīgām/specifiskām vajadzībām) apmācībai nepieciešami īpaši resursi un tie tiek apstiprināti konsultējoties ar Speciālās izglītības nacionālo padomi. Katra bērna vajadzības tiek aplūkotas individuāli.

Resursi

Skolēniem ar speciālām vajadzībām resursu piešķiršana notiek, balstoties uz katra bērna individuālajām izglītības vajadzībām. Dažiem bērniem nepieciešams lielāks atbalsts, citiem ne tik liels un šos jautājumus arī izskata skola un departaments. Šajos resursos ietilpst papildus skolotāji un skolotāju palīgi.

Psihologa pakalpojumi pamatskolās un pēcpamatskolās

Ko skola dara vispirms?

Kad skolā piesakās bērns, kas nerunā angliki, skola veic bērna valodas zināšanu sākuma novērtējumu. Pēc tam, ņemot vērā šī novērtējuma rezultātus, tiek plānots atbalsts, kas bērnam jāsniedz, lai attīstītu viņa angļu valodas zināšanas.

Resursi

Resursus piešķir tām skolām, kuras nav spējīgas šo papildus atbalstu nodrošināt. Tajā ietilpst papildus valodas apguves skolotāji, kas palīdz bērniem uzlabot angļu valodas zināšanas, papildus angļu valodas stundu veidā.

Skolas transports

Vai pastāv bezmaksas transports uz skolu?

Departaments nodrošina bezmaksas transportu bērniem, balstoties uz noteiktiem kritērijiem, piemēram, attālums līdz skolai. Lai saņemtu sīkāku informāciju, lūdzu, jautāriet skolas administrācijai.

Kā es varu pieteikt bērnu skolā?

Kā es varu atrast savam bērnam skolu?

Jūs varat savu bērnu pēc izvēles sūtīt tuvākajā apkārtnes skolā, ja vien tur ir brīvas vietas. Lai gan lielākā daļa pamatskolu pieņem visus pieteikušos bērnus, tomēr nav garantiju, ka tuvākajā skolā ir brīvas vietas.

Lai pieteiktu bērnu, jums vispirms jāpārskata tuvāko skolu saraksts. Tas ir atrodams:

Izglītības un zinātnes departamenta interneta mājas lapā: www.education.ie.

- Jūsu vietējā iedzīvotāju informācijas birojā;
- Nacionālās izglītības labklājības valdes interneta mājas lapā - www.newb.ie.

Kāda ir kārtība bērna pieteikšanai pamatskolā?

Pirmais solis bērna pieteikšanai ir vēstule skolai. Jums ir tiesības to iesniegt rakstiski, jo parasti skolas lēmumu jūs arī saņemsiet rakstiskā veidā.

Lielākajā daļā skolu jums tiks prasīts aizpildīt pieteikšanās veidlapu, kurā būs jānorāda jūsu bērna dati.

Kad man jāpiesaka bērns pamatskolā?

Bērni sāk skolu septembrī pēc tam, kad viņiem ir palikuši 4 vai 5 gadi, un ja vietējā skolā ir brīvas vietas.

Lai pieteiktu bērnu skolā, jums jāsažinās ar skolu ne vēlāk kā tā paša gada martā.

Ko darīt, ja es pirms marta vēl neesmu Īrijā?

Ja jūs ierodaties mācību gada vidū, tad piesakieties skolā cik ātri vien iespējams, it īpaši, ja jūsu bērns jau ir vecāks par 6 gadiem.

Kā es varu atrast pēcpamatskolu savam bērnam?

Pēcpamatskolas izglītības iestāžu sarakstu varat atrast interneta mājas lapā, kur atrodas pamatskolu saraksts (www.education.ie).

Kāda kārtība pastāv bērna pieteikšanai pēcpamatskolas skolā?

Jūsu dēla vai meitas pieteikšanas process pēcpamatskolas skolā ir nedaudz atšķirīgs, atkarībā no tā, vai jūsu bērns ir:

- sestajā pamatskolas klasē un grasās pāriet uz pēcpamatskolas skolu nākamajā septembrī vai;
- jūsu bērns pirms tam nav apmeklējis skolu Īrijā (esat tikko atbraukuši uz Īriju).

Pirmajā gadījumā, parasti tās ir skolas, kas darbojas kā pēcpamatskolas mācību iestāžu nodrošinātāji noteiktajā apvidū. Ja jaunietis ir apmeklējis pamatskolu, tad viņa/ viņas pāriešana uz pēcpamatskolas izglītības iestādi notiek bez sarežģījumiem, ja vien noteiktajā apvidū atrodas šīs skolas. Vecāki var lūgt padomu pamatskolas direktoram.

Otrajā gadījumā, piesakoties skolā, jums jāiesniedz pieteikums tāpat, kā to darījāt piesakoties pamatskolā, proti, skolai rakstot iesniegumu un lūdzot vietu skolā, kā arī lūdzot noteikt tikšanos ar skolas direktoru.

Kādi dati man būs nepieciešami?

Jums būs nepieciešami jūsu dēla/meitas dati. Tostarp vārds, uzvārds, vecuma apstiprinājums, nacionalitāte, jūsu kontaktinformācija, dati par visiem veselības apstākļiem, tādiem kā astma vai diabēts, dati par iepriekšējo izglītību, dati par angļu valodas prasmi, kā arī jums būs jānorāda, ko vēlaties saistībā ar jūsu bērna iesaistīšanu reliģijas mācības klasēs un/vai citas vēlnes.

Kas notiek, ja skolā nav vietas?

Jums jāsažinās ar jūsu izvēlēto skolu un jānoskaidro, vai tur ir brīvas vietas. Ja skola ir pilna, tad jums nebūs iespēju pieteikt dēlu/meitu šajā skolā. Skola var ierakstīt jūs bērnu gaidīšanas rindā vai ieteikt citu skolu tuvākajā apkārtnē.

Kas ir uzņemšanas priekšrocības?

Visās skolās ir uzņemšanas noteikumi. Ja skolā nav pietiekoši daudz brīvu vietu, skola nosaka prioritātes saskaņā ar uzņemšanas priekšrocībām. Piemēram, viņi var dot priekšroku brāļiem un māsām vai bērniem, kuri dzīvo tuvākajā apkārtnē.

Šīs priekšrocības nosaka skolas vadības valde. Ja prasīsit, skola jums iznies priekšrocību apraksta kopiju.

Vai pamatskolas izvēlei ir kāda saistība ar nākamo vidusskolas līmeni?

Kad izvēlaties pamatskolu, jūs varat arī uzzināt par uzņemšanu nākamā līmeņa skolās. Ir vidusskolas, kuras jaunu skolnieku uzņemšanai dod priekšroku tiem, kuri nāk no noteiktām pamatskolām.

Kādā klasē mans bērns tiks ieskaitīts?

Bērni, kuri tikko sāk iet skolā, tiek ieskaitīti visjaunākajā klasē (Junior Infants). Tā ir pamatskolas pirmā klase. Ja jūsu bērns pirms tam ir gājis skolā, piemēram, citā valstī, tad skola ņems vērā viņa vecumu un iepriekšējās zināšanas. Tādā gadījumā, skolas direktors izlemj, kurā klasē bērns ies, un kas būs viņa skolotājs.

Ko lai es daru, ja skola atsakās pieņemt manu bērnu?

Ja skola atsakās pieņemt skolnieku, jums ir tiesības šo lēmumu apstrīdēt. Vispirms jums jāgriežas skolas vadības valdē. Atteikuma iemesls var būt vienkāršs – skola ir pilna. Tādā gadījumā viņi ieteiks, kur atrast citu skolu vai ierakstīs jūsu bērnu gaidīšanas rindā.

Ja tas neatrisina situāciju, jūs varat apstrīdēt šo lēmumu Izglītības un zinātnes departamentā saskaņā ar 1998. gada Izglītības likuma 29. sadaļu. Jūs to varat izdarīt, aizpildot apstrīdēšanas veidlapu, kuru var iegūt skolā (vai VEC) vai atrast Izglītības un zinātnes departamenta interneta mājas lapā www.education.ie.

Par apstrīdēšanas procesu jūs varat prasīt padomu, griežoties Izglītības un zinātnes departamentā, kura adrese ir:

Section 29 Appeals Administration Unit
c/o Department of Education and Science
Cornamaddy
Co. Westmeath
Telefons: (0906) 483600
E-pasts: info@education.ie

Informāciju varat atrast arī Nacionālās izglītības labklājības valdes mājas lapā www.newb.ie.

Mēs tikko esam ieradušies Īrijā. Vai mans bērns var apmeklēt skolu bez maksas?

Jā, bērnam, kas tikko ieradies Īrijā (dažkārt viņus sauc arī par jaunpienācējiem - newcomers), vai arī patvēruma meklētāju, bēglu vai viesstrādnieku bērniem ir tādas pašas tiesības saņemt izglītību kā Īru bērniem. Viņiem arī ir jāapmeklē skola no 6 līdz 16 gadu vecumam.

Atbalsts jūsu bērnam skolā un skolas apmeklējums

Atbalsts jūsu bērnam

Kāda ir vecāku loma bērna izglītošanā Īrijā?

Īrijas konstitūcija nosaka, ka vecāki (aizgādņi) ir pirmie bērna izglītotāji. Atbalsts mājās ir vitāli svarīgs jūsu bērna sekmēm skolā.

Kā es varu atbalstīt savu bērnu?

Jūs varat atbalstīt savu bērnu:

- Izrādot interesi par to, ko jūsu bērns dara skolā.
- Konsultējoties ar skolotājiem par sava bērna progresu.
- Apmeklējot vecāku-skolotāju sapulces.
- Runājot ar skolotāju par jebko, kas jūs satrauc saistībā ar bērnu.
- Uzslavējot katreiz savu bērnu, kad viņš cenšas.

Jūsu atbalsts viņam nozīmē daudz un tas motivēs jūsu bērnu censties arī turpmāk.

Kas ir vecāku-skolotāju sapulce?

Vecāku-skolotāju sapulce ir tikšanās, kurā skolotāji pārrunā ar vecākiem bērna sekmes skolā.

Vecākus mudina iesaistīties viņu bērnu skolas dzīvē. 1998. gada izglītības likums paredz skolu vadības valdes izveidi skolās, tādā veidā radot partnerattiecību gaisotni skolas vadīšanā. Vecākus aicina pievienoties un iesaistīties vadības valdēs.

Tāpat arī 1998. gada izglītības likums paredz valsts skolās veidot vecāku apvienības. Šīs apvienības, kuru uzdevums ir veicināt skolēnu interešu pārstāvēšanu, ir pieejamas visiem skolas skolēnu vecākiem, neraugoties uz viņu nacionalitāti.

Sīkāka informācija par vecāku lomu bērna skolas laikā ir atrodama:

- Nacionālā pamatskolas vecāku padomē (NPC). Padomes mājas lapā ir atrodama informācija vairākās valodās: www.npc.ie.
- Nacionālā pēcpamatskolas vecāku padome. Padomes interneta mājas lapas adrese ir www.npcpp.ie.

Apmeklējums

Kāda ir mana loma attiecībā uz apmeklējumu?

Kā vecākiem jums jābūt pārliecinātiem, ka jūsu bērns apmeklē skolu katru dienu, kad notiek mācības. Bērni nedrīkst izlaist stundas bez iemesla (piemēram, kad viņi ir saslimuši).

Ja jūsu bērns nevar apmeklēt skolu, jums tas ir jāziņo skolai, nosūtot vēstuli vai sazinoties uzreiz ar skolu, paskaidrojot neapmeklēšanas iemeslu.

Vai es varu bērnu ņemt līdzi atvaļinājumā viņa skolas laikā?

Ja ņemat bērnu līdzi atvaļinājumā tai laikā, kad jūsu bērnam ir mācības skolā, viņš neapmeklē stundas, un tādējādi viņam vēlāk var rasties grūtības sekot līdzi mācību vielai. Rezultātā viņš var atpalikt mācībās un zaudēt pašapziņu par savām spējām.

Ko skola dara, ja mans bērns izlaiž daudz stundu?

Ja jūsu bērns mācību gada laikā neapmeklē 20 vai vairāk dienas vai ja jūsu bērns izlaiž pārāk daudz stundu, tad skolai ir pienākums par to ziņot Nacionālās izglītības valdei.

Sīkāka informācija vairākās valodās ir pieejama valdes interneta mājas lapā www.newb.ie.

Pamatskola

Kādas skolas pastāv Īrijā?

Ir trīs dažādu kategoriju pamatskolas:

valsts skolas, speciālās skolas un privātās pamatskolas.

Pedējos gados šai sakarā ir izveidojusies ļoti liela dažādība un ir iespēja izvēlēties arī dažāda veida skolas. Ir pieaudzis daudznacionalitāšu un daudzkonfesiju pamatskolu skaits, tā ka vecāki tagad var izvēlēties dažādas skolas:

- Reliģiskās skolas (tādas kā katoļu, Īrijas baznīcas vai islama skolas).
- Nereliģiskās skolas.
- Multireliģiskās skolas.
- Gaelscoileanna, kurās mācības notiek Īru valodā.

Vai zēni un meitenes iet vienā skolā?

Atsevišķu dzimumu skolās meitenes un zēni mācās atsevišķi. Kopējās skolās zēni un meitenes mācās kopā.

Dažās skolās zēni un meitenes sākumā, parasti mazajās klasītēs, mācās kopā, bet pēc tam atsevišķi.

Kas vada skolu?

Skolas direktors (arī skolotāju vadītājs) ir atbildīgs par skolas vadību. Direktors ir pakļauts patronam (personai vai personu grupai, kas pārstāv skolas īpašnieku) un skolas vadības valdei.

Direktors var būt gan vīrietis, gan sieviete.

Kas mācīs manu bērnu?

Katrai klasei ir klases audzinātājs. Dažās mazākās skolās skolotājs māca vairākas klases. Klases audzinātājs attiecīgajā klasē pasniedz visas stundas. Skolā var būt arī citi skolotāji, kas palīdz klases audzinātājam. Piemēram, jūsu bērnam ir vajadzīgs papildus angļu valodas skolotājs vai cits skolotājs, kas palīdz apgūt kāda mācību priekšmeta sadaļu, kura nepieciešamas papildus stundas.

Lūdzu, apskatiet sadaļas “Speciālās pamatskolas un pēcpamatskolas izglītības iestādes” un “Angļu valodā nerunājošie pamatskolā un pēcpamatskolā”

Vai visās skolās ir vienādi noteikumi?

Nē, katrā skolā ir savi noteikumi, kuros ir iekļauti visi skolas dzīves aspekti, ieskaitot uzņemšanu un pieteikšanos, skolas formu, veselīgu ēšanu, audzināšanas un uzvedības politiku.

Jūs iepazīstinās ar šiem noteikumiem un lūgs tos parakstīt, kad pieteiksiet bērnu skolā.

Kādu pamatskolu izvēlēties?

Cik ilgi jāmacās pamatskolā?

Pamatskola vai pirmā līmeņa izglītība sastāv no 8 gadu apmācības – divi gadi mazajās klasītēs un seši gadi no pirmās līdz sestajai klasei. Bērni pāriet uz nākamo klasi, katra mācību gada beigās (jūnijā).

Ko mans bērns apgūs pamatskolā?

Tās pamatskolu programmas, kuras patreiz lieto skolās, pirmo reizi tika ieviestas 1999. gadā. To mērķis ir ieaudzināt bērnos patiku mācīties visam mūžam. Burtu mācība, cipari un valoda (lasīšana, rakstīšana, matemātika un angļu valoda) ir vissvarīgākās.

Bērni mācīsies arī zinātnes un tehnoloģijas, mūziku, teātri, ģeogrāfiju, mākslu, fizikultūru, pilsonības jautājumus un sociālo, personīgo un veselības mācību. Šī izglītošana palīdzēs bērnam attīstīt arī sociālās iemaņas – kā kontaktēties ar citiem cilvēkiem. Mācību programma ir veidota tā, lai bērns apgūtu visas dzīvei nepieciešamās iemaņas.

Kā tiks vērtētas mana bērna mācības?

Vērtēšana ir bērna zināšanu pārbaude, testējot vai novērojot viņa zināšanas. Skolotājs redz, kāds ir bērna progress noteiktā priekšmetā, kādas ir viņa iemaņas un izpratne par noteikto tēmu.

Pirmajās klasītēs novērtējums ir neformāls, to veidojat jūs un bērna skolotājs novērojot bērnu.

Pamatskolas skolotāji lieto visdažādākos paņēmienus, lai vāktu informāciju par bērna apmācību, sākot ar bērna audzināšanas metodēm, tādām kā pašnovērtējums, skolotāja vadības metodēm, piemēram, skolotāja sastādīti uzdevumi un testi, kā arī standartizētie testi.

Kas ir standarta testi?

Standartizētie testi tiek lietoti, lai novērtētu, kādas ir bērna sekmes dotajā izglītošanās stadijā, salīdzinot ar citiem bērniem valstī. Tas arī dod iespēju vecākiem sekot līdzi bērna attīstībai un palīdzēt skolai, lai noteiktu, kur bērnam nepieciešama papildus palīdzība.

Visi bērni pirmās klases beigās vai otrās klases sākumā kārto standartizētos testus angļu valodā – lasīšanā un matemātikā, tāpat arī beidzot ceturto klasi vai uzsākot mācības piektajā klasē.

Kur es varu iegūt plašāku informāciju par standarta testiem?

Mācību programmu un novērtēšanas nacionālā padome (NCCA) vecākiem ir publicējusi divus bukletus, kuros skaidro standartizēto testēšanu skolās. Bukletus jūs varat atrast interneta mājas lapā www.ncca.ie.

Kur es varu iegūt plašāku informāciju par pamatskolas mācību programmām?

Mācību programmu un novērtēšanas nacionālā padome ir publicējusi arī video materiālu, kura nosaukums ir “Kas, kāpēc un kā notiek bērna apmācībā pamatskolā?”. Šo video materiālu jūs varat apskatīties internetā: www.ncca.ie. Šajā mājas lapā ir ļoti daudz informācijas par pamatskolas izglītību tieši vecākiem.

Pēcpamatskolas izglītības skolas

Kāda veida skolas pastāv?

Pēcpamatskolas izglītība (to sauc arī par vidusskolu vai otro līmeni) ietver vidusskolas, profesionālās apmācības, sabiedrības un plaša profila skolas. Starp vidusskolām

lielākoties dominē katoļu vidusskolas, tām seko profesionālās apmācības, sabiedrības un plaša profila skolas.

Visās pēcpamatskolas skolās māca vienas un tās pašas programmas. Priekšmetu izvēle katrā skolā var atšķirties.

Vai zēni un meitenes iet vienā skolā?

Viena dzimuma skolās zēni un meitenes mācās atsevišķi. Kopējās izglītības skolās zēni un meitenes mācās kopā. Katoļu vidusskolas pārsvarā ir viena dzimuma skolas.

Kas vada skolu?

Skolas direktors (arī skolotāju vadītājs) ir atbildīgs par skolas vadību. Direktors ir pakļauts patronam (persona vai personu grupa, kas pārstāv skolas īpašnieku) un skolas pārvaldes valdei.

Direktors var būt gan vīrietis, gan sieviete.

Kas mācīs manu bērnu?

Katrā priekšmetā ir savs skolotājs. Viens skolotājs var mācīt arī vairākus priekšmetus.

Skolā var būt arī cita profila skolotāji, ieskaitot karjeras izvēles skolotājus un izglītojošās apmācības skolotājus.

Sīkāka informācija par karjeras izvēles skolotājiem ir atrodamā www.ncge.ie.

Lūdzu, apskatiet sadaļu **“Speciālās pamatskolas un pēcpamatskolas izglītības iestādes”**.

Vai visās skolās ir vienādi noteikumi?

Nē, katrai skolai ir savi noteikumi attiecībā uz skolas dzīvi, tostarp arī uzņemšanu un pieteikšanos, skolas formām, veselīgas ēšanas politiku, uzvedību un audzināšanu.

Kad pieteiksiet dēlu/meitu skolā, jums būs jāiepazīstas ar šiem noteikumiem un jāparaksta tos.

Kā tiek organizēta pēcpamatskolas izglītība?

Vidusskola vai pēcpamatskolas izglītība sastāv no diviem cikliem:

- A 3 gadu junioru cikls.
- A 2 vai 3 gadu senioru cikls.

Senioru cikla ilgums ir atkarīgs no tā, vai skolnieks ir, vai nav pabeidzis pārejas laika programmu. Sīkākai informācijai, lūdzu, apskatīt zemāk esošo sadaļu **“Pārejas gads”**.

Junioru Cikls

Kas ir junioru cikls?

Junioru cikls ir pēcpamatskolas izglītības pirmais posms. Skolnieki junioru ciklu uzsāk 12/13 gadu vecumā un pabeidz 15/16 gadu vecumā. Tas ilgst 3 gadus (pirmo, otro un trešo gadu).

Kādus priekšmetus skolnieki mācās?

Junioru cikla laikā ir iespējams apgūt apmēram 20 mācību priekšmetus, starp kuriem parasti ir:

- angļu valoda;
- matemātika;
- īru valoda;
- zinātnes;
- ģeogrāfija;
- vēsture;

franču valoda;

biznesa mācība;

māksla;

mājas ekonomika un civilā, sociālā un politiskā izglītība.

Vai junioru cikla laikā ir jāliek eksāmeni?

Jā, junioru cikla laikā, kā viens no jūsu bērna zināšanu novērtējumiem būs eksāmenu kārtošana, parasti decembrī un maijā. Gada laikā būs arī projekti, mājas darbi un līdzīgi darbi.

Junioru cikla beigās skolnieki liek pirmos valsts eksāmenus, kurus sauc par juniora sertifikātu. Lielākā daļa skolnieku Juniora sertifikātam kārtos eksāmenus apmēram 7 – 8 mācību priekšmetos.

Vai bērns junioru cikla laikā var mainīt skolu?

Ne visās skolās ir vieni un tie paši priekšmeti, tāpēc ieteicams izvairīties no skolu maiņas, kamēr skolnieks nav pabeidzis junioru ciklu.

Pārejas gads

Kas ir pārejas gads?

Starp junioru un senioru ciklu ir tā saucamais pārejas gads. Tas ir fakultatīvs gads, kad uzmanība vairāk tiek pievērsta personības attīstībai, nevis akadēmiskām mācībām.

Dažās skolās pārejas gads nav obligāts, dažās tas ir obligāts. Jūs to varat uzzināt katrā konkrētā skolā.

Ko skolnieki dara pārejas gadā?

Skolnieki izstrādā projektus un apgūst iemaņas dzīvei. Daudzi skolnieki dažas nedēļas apgūst arī darba pieredzi praksē, kas viņiem palīdz izlemēt, ko viņi darīs pēc skolas beigšanas.

Parasti tas var mazliet atšķirties atkarībā no piedāvātās programmas.

Senioru cikls

Kas ir senioru cikls?

Senioru cikls ir otrais pēcpamatskolas izglītības posms, kas seko uzreiz pēc junioru posma vai gadu vēlāk pēc pārejas gada.

Šis cikls ilgst divus gadus.

Senioru cikla laikā skolēni izvēlas trīs mācību programmas:

- Tradicionālais beigšanas sertifikāts (nostiprinājums).
- Profesionālās izglītības beigšanas sertifikāts.
- Praktiskās apmācības beigšanas sertifikāts.

Pēc to apguves būs jāliek otrais valsts eksāmens.

Kas ir tradicionālais beigšanas sertifikāts?

Tradicionālais beigšanas sertifikāts ir visplašākā apguves programma. Skolēni kārtos eksāmenus vismaz 5 priekšmetos, ieskaitot īru valodu. Vairākums studentu kārtos eksāmenus 6 priekšmetos.

Sīkākai informācijai, lūdzu, apmeklējiet <http://www.ncca.ie/index.asp?docID=80>.

Beigšanas eksāmena rezultātus (Leaving Certificate Established) lieto, lai piešķirtu vietas augstskolās. Lūdzu, apskatiet zemāk sadaļu "Augstāka izglītība un apmācība".

Kas ir profesionālās izglītības beigšanas sertifikāts?

Šī programma tika ieviesta 1994. gadā. Tā ir līdzīga tradicionālajam beigšanas sertifikātam, tikai šeit ir iekļauti papildus profesionālie elementi un uzmanība tiek vairāk pievērsta tehniskajiem priekšmetiem.

Izvēloties šo iespēju, skolnieki liek gala eksāmenus 5 priekšmetos (ieskaitot 2 profesionālos), mācās moderno Eiropas valodu un ar uzņēmējdarbības apmācību saistītus 3 mācību moduļus, sagatavojas darbam un apgūst darba pieredzi.

Par profesionālās izglītības beigšanas sertifikātu plašāk jūs varat uzzināt interneta mājas lapā:

www.slss.ie un www.ncca.ie/index.asp?docID=80.

Beigšanas eksāmena rezultātus (Leaving Certificate Established) lieto, lai piešķirtu vietas augstskolās. Lūdzu, apskatiet zemāk sadaļu "Augstāka izglītība un apmācība".

Kas ir praktiskās apmācības beigšanas sertifikāts?

Galvenā uzmanība te tiek vērsta uz skolēna sagatavošanu pieaugušo darba dzīvei.

Apmācību programma sastāv no vairākiem moduļiem, kas sagrupēti pēc trīs galvenajām tēmām: vispārējā izglītība, profesionālā izglītība un profesionālā sagatavošana. Plašāku informāciju par praktiskās apmācības beigšanas sertifikātu jūs varat atrast internetā:

www.lca.slss.ie un www.ncca.ie/index.asp?docID=80

Vai mans bērns var izmantot praktiskās apmācības beigšanas sertifikātu, lai pieteiktos trešajam izglītības līmenim?

LCA nav piemērots, lai pēc tā saņemšanas, uzreiz turpinātu mācīties trešā līmeņaursos. Skolēni, kas sekmīgi apguvuši programmu, var turpināt mācīties beigšanas sertifikāta (Leaving-Certificate)ursos un tad turpināt izglītību. Sekmīgi nokārtojot kursa beigšanas sertifikātu, viņi var pieteikties trešā līmeņa izglītībai.

Vai ir jāmaksā par valsts eksāmena kārtošānu?

Jā, valsts eksāmenu komisija ir noteikusi maksu skolniekiem par junioru posma eksāmenu un gala eksāmenu kārtošānu.

Tie, kuriem ir derīga medicīnas karte, (skat. sadaļu "Medicīnas kartes" sadaļā "Veselība"), vai kuri ir atkarīgi no vecākiem vai aizbildņiem, kuriem ir medicīnas kartes, ir atbrīvoti no eksāmena maksas. Tiem, kuri vēlas saņemt atbrīvojumu no šīs maksas, ir jāiesniedz komisijā medicīnas kartes dati.

Informāciju par patreizējām nodevām jūs varat atrast internetā www.examinations.ie.

Kas vēl man būtu jāzina?

Mācību gads

Kāda ir mācību gada struktūra?

Pamatskolā ir trīs trimestri. Pirmais ir no septembra līdz decembra vidum (Ziemassvētkiem).

Otrais trimestris ir no janvāra līdz martam vai aprīlim (Lieldienas).

Trešais ir no Lieldienām līdz jūnijai beigām.

Pēcpamatskolā arī ir trīs trimestri. Pirmie divi ir tādi paši kā pamatskolā, bet trešais beidzas maijā beigās. Rakstiskie valsts eksāmeni notiek jūnijā. Eksāmenu saraksti ir publicēti aģentūras mājas lapā www.examinations.ie.

Trimestru laikā ir arī pārtraukumi, kurus sauc "mid-term breaks", kad bērniem ir brīvdienas, kas ilgst no dažām dienām līdz nedēļai.

Kā es varu noskaidrot, kad manam bērnam nav jābūt skolā?

Mācību gada sākumā (vai tad, kad piesakāt bērnu skolā) jūs saņemsiet pasākumu kalendāru, kurā būs sīki norādīts, kad skola būs slēgta. Par visām citām dienām jums paziņos mācību gada laikā.

Mācību diena

Cik gara ir mācību diena?

Stundas skolā ilgst apmēram piecas vai sešas stundas un tas ir atkarīgs no tā, cik vecs ir jūsu bērns. Pirmsskolā un pirmajā klasītē stundas beidzas par stundu agrāk.

Vidusskolā ir garāka skolas diena. Par skolas dienas garumu jūs varat uzzināt skolā, jo dažādās skolās mācību dienas ilgums var būt atšķirīgs.

Skolas ir atvērtas no pirmdienas līdz piektdienai.

Cikos sākas stundas?

Atkarībā no skolas stundas sākas laikā no 8:30 līdz 9:30. Ir svarīgi, lai jūsu bērns ierodas skolā laikā, tāpēc noteikti noskaidrojiet, cik skolā sākas mācību stundas. Ir svarīgi, lai jūs savu bērnu nevestu uz skolu arī pārāk agri.

Kad un cik ilgi ir starpbrīži?

Dienas laikā ir divi starpbrīži. Viens ir pirmspusdienā (apmēram 11:00) un pusdienas pārtraukums (apmēram 12:30).

Mājas darbi

Vai pamatskolā manam bērnam būs mājas darbi?

Attiecībā uz mājas darbiem katrai skolai ir sava nostāja. Piemēram, ir dažas skolas, kurās bērniem no pirmās līdz sestajai klasei mājas darbi jāpilda katru vakaru. Citās skolās uzdod nelielu lasīt un rēķināt jau pirmsskolā.

Skolās ir izstrādātas vadlīnijas, cik daudz laika bērniem ir jāvelta mājas darbu izpildei.

Vai manam bērnam pēcpamatskolas laikā būs jāpilda mājasdarbi?

Jā, pēcpamatskolas skolēniem ir ievērojami vairāk mājas darbu ne kā pamatskolā. Viņiem ir jāgatavojas arī eksāmeniem.

Skolēni pēcpamatskolas klasēs apmēram 2 – 3 stundas

dienā velta mājas darbu izpildei un mācībām. Skolas iedos jums vadlīnijas, kurās būs norādīts, cik skolēnam jāvelta laiks, lai sagatavotu mājas darbus.

Kā es varu palīdzēt bērnam mājas darbu pildīšanā?

Ja jūsu bērnam ir mājas darbs, jums viņam jāierāda vieta un jāmudina mājas darbu izpildīt. Ja bērnam nepieciešams, tad palīdziet.

Atrodiet laiku, lai katru dienu parunātu ar bērnu to, ko viņi ir darījuši skolā. Ievērojiet klusumu, sekojiet, lai bērnam būtu ērti pie galda, lai viņu netraucētu televizors vai citi trokšņi, kamēr viņš mācās.

Mājas darbus var būt gan mutiskie, gan rakstiskie uzdevumi. Mutiskie uzdevumi (runāšana un mācītā atkārtošana) ir īpaši svarīga jaunākajās klasēs.

Mudiniet, lai jūsu bērns saudzē savas grāmatas un izdales materiālus. Ja jūsu bērns strādā patstāvīgi, vienalga paaugstinieties, kā viņam sokas, un ja vajag, palīdziet.

Paslavējiet savu bērnu par to, ka viņš cenšas.

Esiet pacietīgs nodarbojoties ar bērnu.

Ko darīt, ja manam bērnam ir problēmas ar mājas darbiem?

Ja jūsu bērnam pastāvīgi ir problēmas ar mājas darbiem, parrunājiet to ar skolotāju. Ja jūsu bērns, kāda iemesla dēļ nevar izpildīt mājas darbu, pasakiet to skolotājam. Uzrakstiet iemeslu īsā vēstulītē.

Ko darīt, ja manam bērnam ir problēmas skolā?

Vispirms jums jāaprunājas ar jūsu bērnu. Problēmas var būt gan mācībās, gan personīgas vai sabiedriska rakstura.

Ja jūs nevarat atrisināt problēmu mājās, jums jānorunā tikšanās ar skolotāju. Ja arī šādi nevarat atrisināt problēmu, jums nepieciešams norunāt tikšanos ar skolas direktoru.

Ja jūsu bērns mācās vidusskolā, jums jānorunā tikšanās ar skolas direktoru vai klases audzinātāju, ja tāds ir.

Kas ir mācību uzraudzība?

Dažas skolas vidusskolēniem par maksu piedāvā mācību uzraudzību - pēcstundas.

Tas ir organizēts mācību laiks, kad bērns pēc skolas var sagatavot savus mājas darbus. Bērna uzraudzība notiek kvalificēta skolotāja vai atbildīga pieauguša vadībā. To, vai jūsu skolā tiek piedāvāta mācību uzraudzība, jums jānoskaidro savā skolā.

Skolas noteikumi un kārtība

Ko nozīmē jēdzieni skolas noteikumi un kārtība?

Kā jau iepriekš tika minēts, visās skolās ir savi iekšējās kārtības noteikumi par dažādiem jautājumiem, tostarp:

- Pieteikšanās un uzņemšana.
- Skolas forma.
- Veselīgs ēdiens.
- Uzvedība un uzvešanās.
- Pārkāpumi.

Pieteikšanās un uzņemšanas noteikumi

Kas ir pieteikšanās un uzņemšanas noteikumi?

Pieteikšanās vai uzņemšanas noteikumi nosaka kārtību, kā bērni tiek uzņemti skolā. Skolās, kurās nevar uzņemt visus

mācīties gribētājus, ir nepieciešami uzņemšanas noteikumi. Tos izstrādā skolas vadības valde. Noteikumiem ir jāatbilst Īrijas vienlīdzības likumam, kas paredz, ka bērns nedrīkst būt pakļauts diskriminācijai.

Skolas forma

Kāda ir nostāja skolas formu jautājumā?

Lielākajā daļā Īrijas skolu ir skolas formu noteikumi. Tas nozīmē, ka skolēniem ir jānēsā attiecīgās skolas forma. Skola jums dos sīkus norādījumus, kā bērnam ir jābūt apģērbtam skolā.

Vai es varu saņemt palīdzību skolas formas iegādei?

Jūs varat saņemt palīdzību no Sociālo un ģimenes lietu departamenta. Pabalsts "Atpakaļ uz skolu" un "Apavu pabalsts" palīdzēs skolas formas un apavu iegādē skolniekiem. Sīkāk izlasiet internetā www.welfare.ie/publications/sw75.

Kas notiek, ja mans bērns nevalkā skolas formu, jo tā nesaskan ar manas kultūras tradīcijām vai reliģiju?

Ja jums ir problēmas ar skolas formas nēsāšanu kultūras tradīciju vai reliģisko uzskatu dēļ, jums jāparrunā šis jautājums ar skolas direktoru.

Veselīgs ēdiens

Kas ir veselīga ēdiena noteikumi?

Daudzās skolās eksistē veselīga ēdiena noteikumi. Tas nozīmē, ka skolā ir veselīgu pārtikas produktu saraksts, ko jāievēro, dodot bērnam līdzi uz skolu pusdienas un uzkodas pārtraukumos. Parasti tiek aizliegti saldumi un citi neveselīgi produkti, kā arī dzirkstošie dzērieni (piemēram, Coca Cola).

Uzvedība un uzvešanās

Kā bērni skolā tiek disciplinēti?

Skolotāji bērnus uzliela, ja viņi ir cītīgi strādājuši, labi izpildījuši klases un mājas darbus. Uzlielšana motivē bērnus.

Katrā skolā ir savi disciplīnas noteikumi un vecāki saņem šo noteikumu kopijas. Jūsu pienākums ir apstiprināt, ka esat iepazinies ar šiem noteikumiem, kā arī ievērot, lai bērni tos saprot un ievēro. Jums lūgs parakstīt šos noteikumus, kad pieteiksiet savu bērnu skolā. Skolotājs vai skolas direktors informēs jūs, ja jūsu bērns pastāvīgi neievēros noteikumus <http://www.education.ie/robots/view.jsp?pcategory=10856&language=EN&category=41358&link=link001&doc=37558>.

Kas man jā dara, ja manam bērnam dara pāri?

Nesāciet skaidroties ar citu bērnu vecākiem. Runājiet ar klases audzinātāju vai direktoru par to, kas notiek, un risiniet problēmu tikai šādā veidā.

Ja jūs nevarat atrisināt konfliktu skolā, jūs varat lūgt Zinātnes un izglītības departamentu veikt izmeklēšanu. Jūs varat aprunāties arī ar Bērnu ombudsmeni.

Ko man darīt, ja mans bērns kādam dara pāri?

Ja bērns kādam dara pāri, ir svarīgi to atzīt un palīdzēt bērnam tikt ar to galā. Viena no lielākajām problēmām skolās saistībā ar pārkāpumiem ir tā, ka vecākiem ir grūti pieņemt, ka viņu bērns kādam regulāri dara pāri.

Jūs varat:

- Ja tā ir īslaicīga reakcija, mēģināt noskaidrot, kas to ir ietekmējis (piemēram, ģimenē piedzimis vēl viens bērns, noticis smags zaudējums vai stresa situācija mājās).
- Runājiet ar savu bērnu un mēģiniet panākt, lai viņš saprot, kājūtas citi bērni.
- Pālieciet mierīgs un izvairieties no agresijas pats.
- Runājiet ar klases audzinātāju. Jūs redzēsiet, ka skolotājs jums vēlas palīdzēt.

Ir svarīgi, lai jums un skolotājam būtu vienāda attieksme pret notiekošo. Vērtīgi ir izvēlēties arī ilgtermiņa metodes. Pārdarītāji bieži cieš no pašapziņas trūkuma. Nesalīdzini sava bērna sasniegumus ar citiem. Uzlieliet viņus ikreiz, kad viņi palīdz vai ir izdarījuši kaut ko labu.

Skolas grāmatas

Vai man ir jāpērk skolas grāmatas bērnam?

Jā, jums ir jāpērk savam bērnam skolas grāmatas. Skolā jums iedos grāmatu sarakstu, kādas grāmatas ir nepieciešamas.

Vai es varu saņemt palīdzību mācību grāmatu pirksanai?

Jā, eksistē grantu (dāvinājumu) shēma, kas palīdz iegādāties skolas grāmatas. Ne katrs var šo palīdzību saņemt. Shēma ir galvenokārt domāta, lai palīdzētu skolēniem no ģimenēm ar maziem ienākumiem un ģimenēm, kurām ir finansu grūtības. Šo shēmu finansē Izglītības un zinātnes departaments, un katrā skolā to administrē skolas direktors.

Plašāku informāciju jūs varat saņemt pie skolas direktora, ja jūsu bērns atbilst šī dāvinājuma saņemšanas kritērijiem.

Dažās skolās darbojas arī "grāmatu izīrēšanas shēmas". Par noteiktu samaksu vecāki savam dēlam/meitai izīrē grāmatas no skolas. Tas maksā mazāk kā iegādājoties grāmatas. Sīkāk par to var uzzināt skolā.

Trešais līmenis un tālākizglītība

Kā tiek organizēta trešā līmeņa izglītība?

Trešā līmeņa izglītība ir sadalīta divās daļās:

- Tālākizglītība.
- Augstākā izglītība.

Piekluve augstākajai izglītībai vai tālākizglītībai ir atkarīga no daudziem nosacījumiem, piemēram, imigrācijas statusa. Lūdzu, noskaidrojiet pie institūcijas atbildīgā darbinieka, vai jūs, jūsu meita/dēls var apmeklēt šo mācību iestādi, un to, kuriem kritērijiem viņi atbilst un kuriem nē.

Tālākizglītība

Kas ir tālākizglītība?

Tā ir izglītība un apmācība, kura seko pēc vidusskolas līmeņa, bet nav trešā līmeņa sistēmas sastāvdaļa.

Šāda veida izglītībā ietilpst apmācību shēmas un darbs ar mācekļiem.

Nacionālā apmācību un nodarbinātības pārvalde (FÁS) organizē virkni apmācību shēmu un atbild par darbu ar mācekļiem Īrijā. Plašāka informācija mājas lapā www.fas.ie.

Arodizglītības komitejas (VECs) arī piedāvā dažādus akreditētus tālākizglītības kursus. Īrijas arodizglītības asociācija (www.ivea.ie) vai jūsu vietējais VEC varēs jums sniegt vairāk informācijas par to, kādi kursi ir pieejami. Pastāv arī privātās tālākizglītības iestādes, kuras nodrošina dažādus kursus.

Parasti sertifikāciju garantē FETAC.

Augstākā izglītība un apmācība

Kas ir augstākā izglītība?

Augstākā izglītība sastāv no visa veida kursiem, kurus piedāvā universitātes, tehnoloģiju institūti, universitāšu koledžas, kuras praktiski finansē valsts.

Darbojas arī privātās augstskolas un koledžas.

Kā var iegūt augstāko izglītību?

Studentus augstskolās uzņem atkarībā no tā, kāds ir viņu Leaving Certificate, proti, kā viņi ir nokārtojuši vidusskolas (pēcpamatskolas) beigšanas eksāmenus.

Centrālais iesniegumu birojs ir valsts institūcija, kas piešķir vietas augstskolās. Sīkāku informāciju varat atrast interneta mājas lapā www.cao.ie.

Studenti, kuri ir sekmīgi nokārtojuši PLC kursu, var pieteikties uz augstākās izglītības kursu, kas saskaņots ar viņu PLC.

Kur es varu saņemt plašāku informāciju par augstāko izglītību?

Plašāku informāciju par augstāko izglītību var iegūt Augstākās izglītības pārvaldes interneta mājas lapā (www.heai.ie) Zinātnes un izglītības departamenta mājas lapā (www.education.ie) un mācību iestādēs.

Valodu kursi pieaugušajiem

Kā es varu atrast angļu valodas kursus?

Viscaur Īrijā ir daudz angļu valodas kursu pieaugušajiem. Kursus piedāvā apmācību koledžas (VEC), nevalstiskās organizācijas (NGO) un privātie pasniedzēji.

Lai uzzinātu vairāk par angļu valodas kursiem, jums jāapmeklē vietējo VEC, bibliotēku, ledzīvotāju informācijas centru vai sabiedrisko centru.

Angļu valodas skolu padomdevēju padome uzrauga un kontrolē privātās angļu valodas skolas. Sīkāku informāciju var atrast www.acels.ie. Organizācija MEI Relsa arī nodrošina informāciju angļu valodas koledžām. Sīkāki informācijai, lūdzu, apskatiet interneta mājas lapu www.mei.ie.

Noderīga kontaktinformācija

Zinātnes un izglītības departaments

Adrese: Marlborough Street, Dublin 1
 Telefons: (01) 8896400
 E-pasts: info@education.gov.ie
 Mājas lapa: www.education.ie

Sociālo un ģimenes lietu departaments

Adrese: Áras Mhic Dhiarmada, Store Street, Dublin 1
 Telefons: (01) 7043000
 Mājas lapa: www.welfare.ie

Iedzīvotāju informācijas valde

Adrese: 7th Floor, Hume House Ballsbridge, Dublin 4
 Telefons: 1890 777 121
 E-pasts: info@ciboard.ie
 Mājas lapa: www.citizensinformationboard.ie

Nacionālais centrs izglītības vadībai (NCGE)

Adrese: 1st Floor, 42/43 Prussia St, Dublin 7
 Telefons: (01) 8690715/6
 E-pasts: info@ncge.ie
 Mājas lapa: www.ncge.ie

Nacionālā Īrijas kvalifikācijas institūcija

Adrese: 5th Floor, Jervis House Jervis Street, Dublin 1
 Telefons: (01) 8871500

Īrijas nacionālā skolotāju organizācija

Adrese: 35 Parnell Square, Dublin 1
 Telefons: (01) 804 7700
 E-pasts: info@into.ie
 Mājas lapa: www.into.ie

Īrijas skolotāju apvienība

Adrese: 73 Orwell Road, Rathgar, Dublin 6
 Telefons: (01) 492 2588
 E-pasts: tui@tui.ie
 Mājas lapa: www.tui.ie

Īrijas vidusskolas skolotāju asociācija

Adrese: Thomas McDonagh House, Winetavern Street, Dublin 8
 Telefons: (01) 604 0160
 E-pasts: info@asti.ie
 Mājas lapa: www.asti.ie

Nacionālā pamatskolas vecāku padome

Adrese: 12 Marlborough Court, Dublin 1
 Telefons: (01) 887 4034
 E-pasts: info@npc.ie
 Mājas lapa: www.npc.ie

Nacionālā pēcpamatskolas vecāku padome

Adrese: Unit 5, Glasnevin Business Centre, Ballyboggan Road, Dublin 11
 Telefons: (01) 830 2740
 E-pasts: npcpp@eircom.net
 Mājas lapa: www.npcpp.ie

Nacionālais izglītības psiholoģiskais dienests

Adrese: Frederick Court, 24-27 North Frederick Street, Dublin 1
 Telefons: (01) 889 2700
 E-pasts: neps@neps.gov.ie
 Mājas lapa: www.education.ie

Nacionālā speciālās izglītības padome

Adrese: 1-2 Mill Street, Trim, Co. Meath
 Telefons: (046) 9486400
 E-pasts: info@ncse.ie
 Mājas lapa: www.ncse.ie

Īru profesionālās izglītības asociācija

Adrese: McCann House, 99 Marlborough Road, Donnybrook, Dublin 4.
 Telefons: (01) 4966033/ 4966248
 E-pasts: info@ivea.ie
 Mājas lapa: www.ivea.ie

Nacionālā izglītības labklājības valde

Adrese: 16-22 Green Street, Dublin 7
 Telefons: (01) 873 8700
 E-pasts: info@newb.ie
 Mājas lapa: www.newb.ie

Īrijas jezuītu bēglu dienests

Adrese: Ground Floor, 13 Gardiner Place, Dublin 1
 Telefons: (01) 814 8644
 Mājas lapa: www.jrs.ie

FETAC

Adrese: East Point Plaza, East Point Business Park, Dublin 3
 Telefons: (01) 865 9500
 E-pasts: information@fetac.ie
 Mājas lapa: www.fetac.ie

HETAC

Adrese: 26 - 27 Denzille Lane, Dublin 2
 Telefons: (01) 631 4567
 E-pasts: info@hetac.ie
 Mājas lapa: www.hetac.ie

Nacionālā mācību programmu un novērtēšanas padome

Adrese: 24 Merrion Square, Dublin 2
 Telefons: (01) 661 7177
 E-pasts: info@ncca.ie
 Mājas lapa: www.ncca.ie

QualifaX

Adrese: Linkardstown, Tinryland, Carlow
 Telefons: 059 914 7022
 E-pasts: awalshe@qualifax.ie
 Mājas lapa: www.qualifax.ie

Noderīgas vēstules skolai

1.) Vecāka/aizbildņa vēstule skolotājam par skolas kavējumu.

Date: _____

Dear Teacher,

My child will not be in school on. _____ as they have to attend:

The GP _____ The Dentist _____

The Health Nurse _____ other _____

Signed: _____ (parent guardian)

2) Vecāka/aizbildņa vēstule skolotājam par ātrāku aiziešanu no stundām vai vēlāku ierašanos skolā.

Date: _____

Dear Teacher

My child will need to leave A. _____ On. _____

My child will not be in school Until. _____ On. _____

Signed: _____ (parent guardian)

Svarīgākie fakti

Īrijā ģimenēm ir virkne dažādu laika pavadīšanas iespēju.

Īrijā ir pieejama virkne dažādu kultūras, sabiedrisko un sporta nodarbību.

Īrijā ir daudz vietu, kur var izbaudīt atpūtu brīvā dabā, ja vien to pieļauj laika apstākļi.

Bērniem ir svarīgi spēlēt, jo tas veicina viņu emocionālo, garīgo un fizisko attīstību.

Atrodiet laiku savai ģimenei

Kā tiek sadalīts mūsu laiks?

Lielos vilcienos cilvēka dienu var iedalīt piecos dažādos "laikos":

- **Darba laiks** – laiks, kas tiek pavadīts darbā (apmaksāts vai brīvprātīgs), mācībās vai bērnu pieskatīšanā.
- **Mājas laiks** – laiks, kas tiek pavadīts, veicot mājas darbus, mazgāšanu un ēdot.
- **Laiks ģimenei un draugiem** – laiks, ko pavadāt ar draugiem un ģimeni.
- **Mans laiks** – laiks, ko veltāt tikai sev, tostarp atpūta, vingrošana un gulēšana.
- **Klusais laiks** – laiks, ko veltāt sev, pārdomājot dažādas lietas.

Kā ir ar vecākiem?

Vecākiem, protams, dienā ir tikai dažas brīvas stundas un tas nozīmē, ka jums ir ļoti maz laika, ko veltīt tikai sev, it īpaši, ja jūs paši pieskatāt savus bērnus.

Vecāki ir satraukti, ka nevar pavadīt pietiekoši daudz laika ar saviem bērniem, taču ir daži ne visai sarežģīti veidi, kā šo laiku pavadīt kvalitatīvi, tostarp: vismaz desmit minūtes pārrunājiet ar bērnu par to, kā viņam pagājusi šī diena, ejiet ar bērnu pastaigāties, kopā paēdiet, kopā padariet kādus mājas darbus utt.

Ir ļoti svarīgi, lai jums pietiktu laiks atpūsties un nodoties kādai izklaidei, pie tam nav svarīgi, vai jūs to darat viens, kopā ar ģimeni vai draugiem.

Kā ir ar bērniem?

Bērni laiku pavada citādāk nekā vecāki jo viņiem nav jānodrošina sevi materiāli.

Bērniem ir jāguļ vairāk nekā pieaugušajiem, un tas, cik ilgi viņi guļ, ir atkarīgs no attiecīgā vecuma.

Kā nodarbības var palīdzēt ģimenei?

Kopēja darbošanās ģimenes lokā ir lieliska iespēja, kā veidot ciešas savstarpējās attiecības ar bērniem un gūt prieku no tā, ka esat vecāki. Tas palīdzēs arī jūsu bērna emocionālajai, fiziskajai un garīgajai attīstībai.

Vai Īrijā ir sabiedriskās izklaides aktivitātes?

Jā, Īrijā cilvēkiem laika pavadīšanai ir daudz sabiedrisko un atpūtas izklaides iespēju. Daudzas no tām ir bezmaksas vai arī tās nav pārāk dārgas.

Bibliotēka

Kādus pakalpojumus sniedz publiskās bibliotēkas?

Publiskās bibliotēkas Īrijā piedāvā daudz dažādus pakalpojumus. Ja jūs kļūstat par biedru, jums būs iespēja piekļūt:

- Informācijai, grāmatām, mūzikai, DVD diskam utt.
- Bezmaksas internetam.
- Dalībai vietējos pasākumos un nodarbībās.

Kā es varu kļūt par bibliotēkas lietotāju?

Lai izmantotu bibliotēkas pakalpojumus, jums jākļūst par bibliotēkas biedru. Tas ir ļoti vienkārši un par to nav jāmaksā.

Lai pieteiktos jums ir:

- Jāaizpilda pieteikuma veidlapa jūsu vietējā bibliotēkā.

Kad jūs iesniegsiet pieteikuma veidlapu, jums jābūt līdzīgai identitāti un adresei apliecināšanai dokumentam.

Kur es varu saņemt plašāku informāciju?

Plašāku informāciju jūs varat saņemt internetā <http://www.library.ie/weblog/public-libraries/> vai vietējā bibliotēkā.

Kultūras pasākumi

Kādi kultūras pasākumi notiek Īrijā?

Īrijā ir iespējams piedalīties daudz, dažādās kultūras aktivitātēs. Īrijai ir sena kultūras vēsture, tostarp mūzika, dejošana, literatūra un teātris.

Muzeji

Kāpēc man jāiet uz muzeju kopā ar savu bērnu?

Muzeji ir ne tikai labs veids kā pavadīt laiku kopā ar bērniem, bet arī izglītēt viņus. Īrijā daudzos muzejos ieeja ir bez maksas un bieži vien tur ir arī īpašas programmas un informācija bērniem, kas tos padara interesantus, gan pieaugušajiem, gan bērniem.

Cik muzeju ir Īrijā?

Īrijā ir vairāk kā 100 muzeju. Plašāka informācija par muzejiem ir pieejama internetā:

www.goireland.com/ireland/museums-in-ireland-page1.htm

Mūzika

Vai Īrijā ir populāra mūzika?

Jā, mūzika ir svarīga Īrijas kultūras sastāvdaļa un tradicionālo tautas mūziku spēlē visā Īrijā tāpat kā moderno mūziku, piemēram, tādas pasaulslavenas grupas kā U2 un Westlife.

Vai apkārtņē, kur dzīvoju, ir izrādes?

Jā, daudzos krodziņos Īrijā ir speciāli vakari vai pēcpusdienas, kad spēlē tradicionālie ansambļi. Bieži šīs izrādes vai uzstāšanās ir bez maksas. Jums jānoskaidro attiecīgajā vietā, vai varat ņemt līdzi bērnus. Parasti bērniem atļauts palikt līdz 19:30 vakarā.

Vai Īrijā ir koncerti?

Īrija ir vieta, kur notiek daudz koncertu, un pasaules slavenākās grupas un dziedātāji iekļauj Īriju savās koncerttūrēs. Koncerta biļetes var būt ļoti dārgas, it īpaši, ja uzstāšanās notiek lielās zālēs un uzstājas populāri izpildītāji, koncertu reklāmas ir atrodamas jau vairākus mēnešus pirms pasākumiem, avīzēs un internetā.

Man patīk klasiskā mūzika, kur es varu atrast izrādes?

Tie, kuriem patīk klasiskā mūzika un opera, Nacionālajā koncertzālē Dublinā un citu pilsētu koncertzālēs var noskatīties uzvedumus un koncertus.

Tie mēdz būt dārgi, taču bieži vien dienas izrādes ir lētākas.

Vai Īrijā notiek mūzikas festivāli?

Visā Īrijā notiek arī mūzikas festivāli. Uz tiem vecāki var doties kopā ar bērniem, tomēr nav ieteicams vest bērnus, kuri ir jaunāki par 5 gadiem.

Teātris

Vai Īrijā ir teātri?

Jā, Īrijā ir arī daudz teātru, kuru repertuārā ir virkne izrāžu tieši bērniem, turklāt dažādām vecuma grupām. Daudzas trupas speciāli iestudē bērnu lugas un mūzikus, kas domāti visai ģimenei. Šī ir laba mājas lapa, kurā varat atrast izrādes, kuras notiek jūsu apkārtnē: <http://entertainment.ie/theatre/>

Kino

Vai Īrijā ir kinoteātri?

Jā, Īrijā ir daudz kinoteātru. Daudzos no tiem var noskatīties visjaunākās filmas, turklāt gandrīz uzreiz pēc tam, kad tās piedzīvojušas pirmizrādes Amerikā vai citās pasaules valstīs. Ir arī kinoteātri, kurus sauc par mākslas kinoteātriem, tur vairāk rāda filmas oriģinālvalodās ar subtitriem angļu valodā.

Sports un brīvais laiks

Kādas šeit ir sporta aktivitātes un brīvā laika pavadīšanas iespējas?

Iespējas piedalīties dažādās sporta nodarbībās ir gan bērniem, gan visai ģimenei kopā. Īrijā ļoti aizraujas ar sportu, un šeit ir senas sporta tradīcijas. Daudzos sporta veidos sacensības notiek pasaules līmenī.

Peldēšana

Peldēšana Īrijā ir kļuvusi īpaši populāra pēdējos gados. Lai gan Īrija ir sala un tās apkārtējie ūdeņi ir ļoti tīri, ir maz iespēju peldēties jūrā (ja vien jūs neesat īpaši drosmīgi!), izņemot vasaras mēnešos.

Kur es varu atrast vietējo peldbaseinu?

Lielākā daļa rajonu pašvaldības savā teritorijā ir izveidojušas vismaz vienu sabiedrisko peldbaseinu un maksa par tā lietošanu nav liela. Bērni parasti var peldēties bez maksas, bet pieaugušajiem ir neliela maksa.

Lai atrastu baseinus savā apkārtnē, skatieties internetā:

www.swimireland.ie

Tas ir labs ceļvedis, jo tajā jūs atradīsiet daudzu valstu peldbaseinus, tostarp arī Īrijas. www.swimireland.ie

Futbols

Futbols ir ļoti populārs sporta veids. Teju vai katrā Īrijas pilsētīnā ir sava futbola komanda un arī bērnu futbola komanda. Daudzi Īrijā atbalsta un jūt līdzī abām vietējām komandām, kā arī valsts mēroga klubiem un valsts izlasei.

Kur es varu atrast vietējo futbola klubu?

Vislabākais veids, kā atrast piemērotu futbola komandu, kurā spēlēt, ir doties uz vietējo sporta centru un apskatīt komandu un kontaktpersonu sarakstus.

Lai atrastu savu vietējo klubu, jums jāieiet mājas lapā: www.fai.ie

Bērni bieži var iesaistīties klubu komandās skolās vai arī piesakoties skolā.

GAA

Ķeltu atlētu asociācija (GAA) ir organizācija, kas ir atbildīga par četriem sporta veidiem, no kuriem divi ir tikai un vienīgi Īru sporta veidi – futbols un harlings.

Gan futbols, gan harlings ir ļoti populāri sporta veidi, un lielākajā daļā pilsētu ir vietējās komandas un bērnu komandas.

Kas ir ķeltu futbols?

Ķeltu futbols nav tas pats, kas parastais futbols, un tam ir savādāki noteikumi. Tajā ir iekļauti citu sporta veidu, tādu kā regbija, parastā un Austrālijas futbola noteikumi. Tas ir ļoti ātrs un arī ļoti populārs sporta veids Īrijā.

Kas ir harlings?

Harlings ir visātrākā lauka spēle pasaulē, kura arī ir ļoti populāra Īrijā. Ir arī harlingam ļoti līdzīga spēle, kuru sauc par kamogi, ko spēlē sievietes un meitenes.

Kur es varu atrast vietējo klubu?

Apkārtnes klubus jūs varat atrast interneta mājas lapā: <http://www.gaa.ie/page/provinces.html>

Pastaigas un pārgājieni

Pastaigas un pārgājieni ir ļoti populāri Īrijā. Ir atrodamas daudzu pastaigu maršrutu kartes.

Kur es varu atrast pastaigu maršrutus?

Par pastaigu maršrutu izveidošanu Īrijā ir atbildīga Īrijas sporta padome. Ir izveidotas vairāk kā 30 pastaigu takas. Plašākai informācijai apskatiet mājas lapu www.walkireland.ie.

Īrijas sirds fonds ir izveidojis Slī na Slāinte pastaigu maršrutus. Ik pēc kilometra tur izvietotas dzeltenas zīmes. Šos maršrutus var atrast interneta mājas lapā: www.irishheart.ie.

Parki un meži

Kur es varu atrast vietējo parku vai zaļo zonu?

Gandrīz katrā lielākā vai mazākā Īrijas pilsētā ir zaļās zonas un parki. Parkos ģimenēm ir radīta droša vide, kur atpūsties un patīkami pavadīt laiku. Bieži tur ir iekārtoti bērnu rotaļu laukumi un pikniku vai pavardu vietas.

Īrijā ir arī daudz mežu, un tajos pastaigājoties vai izbraucot piknikā, jūs varat jauki pavadīt laiku un atpūsties.

Citi sporta veidi

Kādi vēl sporta veidi ir Īrijā?

Īrijā viscaur ir pieejamas sporta nodarbības gan bērniem, gan pieaugušajiem, gan visai ģimenei kopā.

Sauszemes sportošana – citi sauszemes sporta veidi Īrijā ir: regbijs, basketbols, handbols, teniss, bokss, kara māksla un aplošana.

Sportošana uz ūdens – citi ūdens sporta veidi Īrijā ir sērfošana, vindsērfings, kaitsērfings, burāšana un zvejošana.

Jauniešu klubi

Ar ko nodarbojas jauniešu klubos?

Viscaur Īrijā ir atrodami jauniešu klubi. Jauniešu klubos notiek izglītojoša rakstura vai atpūtas aktivitātes. Jauniešu klubi skaitās arī, tā saucamie, mājas darbu klubi, kuros nodarbības notiek pedagoga uzraudzībā, ārpusklases nodarbību klubi, spēles un sporta nodarbības.

Kas vada jauniešu klubus?

Klubu nodarbības vada brīvprātīgie vai kluba darbinieki, bet bieži paši jaunieši nosaka, ko darīt un kā viņi vēlas pavadīt laiku klubos.

Kas var iesaistīties jauniešu klubos?

Klubi parasti ir paredzēti bērniem vecumā no 12 līdz 18 gadiem. Lai iesaistītos kāda kluba nodarbībās, ir jāmaksā, taču maksa parasti nav liela.

Kur es varu atrast plašāku informāciju?

Foroige ir nacionālā organizācija, kas vada jauniešu klubus. Plašāk interneta mājas lapā www.foroige.ie.

Skaidrojošā vārdnīca

Vārdnīcā ir iekļauti vārdi, kas lietoti tekstā, kuriem nepieciešams skaidrojums, un ar kuriem jums nāksies sastapties ikdienā.

2. sadaļa

Piederumi – priekšmeti Īrētā mājā, piemēram, mēbeles, ledusskapis, arī trauki, katli utt.

Rajona kods – šie kodi sastāv no 2 līdz 4 cipariem un tos ievada pirms telefona numura. Piemēram, rajona kods Dublinai ir (01) tātad, ja jūs zvanāt uz Dublinu, jums jāievada cipari 01xxxxxx.

Sēras – smags zaudējums, tuva radnieka nāve.

Partraukšana – laušana (piemēram, līguma).

Kredīts – saistībā ar mobilajiem telefoniem, tas nozīmē, ka jūs veicat priekšapmaksu par zvaniem.

Atbilstošs – nozīmē, ka jūs visādā ziņā atbilstat izvirzītajiem kritērijiem.

Nekustāmā īpašuma aģents – pakalpojumu sniedzējs, kas nodarbojas ar īpašumu pirkšanu un pārdošanu.

Nodeva – naudas daudzums, ko jūs kādam maksājat par pakalpojumu. Piemēram, jūs maksājat ģimenes ārstam (GP) €50 par vizīti, ja jums nav piešķirta medicīnas karte vai GP apmeklējuma karte.

Parastais telefons – telefons, kas nav mobilais, bet gan atrodas jūsu mājās un tam pieslēgts kabelis.

Izīrētājs – persona, kurai pieder īpašums vai arī, kura ir atbildīga par izīrēto īpašumu.

Līdzekļu kontrole – jūsu ienākumu un izdevumu pārbaude.

Internetā – atrodams, ieejot attiecīgajā interneta mājas lapā.

3. sadaļa

Garda – policija Īrijā, ko sauc par An Garda Síochána, un tas nozīmē miera uzturētājs.

Garda Station – policijas ēka, kur strādā policisti.

Patvērums – droša apmešanās vieta, kur esat pasargāts no vardarbības. Uz turieni varat ņemt līdzī arī bērnus.

4. sadaļa

Aborts – grūtniecības pārtraukšana.

Neatliekamā palīdzība – slimnīcas nodaļa, kurā ārstē negadījumos cietušos.

A kustisks – dzirdams ar ausīm

Dzimšanas apliecība – dokuments, kurā ir ierakstīts bērna vārds, uzvārds, kur un kad viņš ir dzimis, un kas ir viņa vecāki. Tas ir ļoti svarīgs dokuments un to rūpīgi jāglabā.

Atkārtota vakcinēšana – vakcinēšana, kas nostiprina jūsu bērna aizsardzību pret

slimībām.

Maksa – naudas summa, kas jāmaksā par slimnīcas pakalpojumiem.

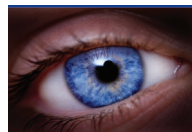
Kontraceptīvs – zāles, ko izraksta, lai sievietei neiestātos grūtniecība.

Dentāls – saistīts ar zobiem.

Diagnoze – veselības problēmas izmeklēšanas rezultāts.

Stacionārs – vieta, kur slimības dēļ jums jāatrodas arī pa nakti.

Optisks – saistīts ar redzi.

Poliklīnika – ārstēšanās slimnīcā, pārbaudot veselību un saņemot ārsta norādījumus, bet nepaliekot pa nakti.

Fiziska pārbaude – ārsta vai medmāsas veikta jūsu vai jūsu bērna apskate, lai pārbaudītu, vai jums nekas nekaiš.

Ārsta pieaicināšana – jūsu ārsts kontaktējas ar citu speciālistu, piemēram, psihiatru vai psihologu un aicina viņu tikt ar jums.

Novērošanas programma – publiskā veselības māsa vai medicīnas darbinieks pārbauda jūsu bērna veselību.

Subsidēts – nozīmē, ka valdība maksā izdevumus, un jums nav jāmaksā pilna maksa.

Ārsta kabinets – ārsta vai zobārsta darba telpas.

Ārstēt – novērst veselības problēmas vai ārstēt slimību.

Partraukums – noteikts laika sprādis un noteikta vieta, uz kurieni jūs sūtāt savu bērnu, ja viņš ir nogrēkojies. Tas var būt kaktis vai sēdešana uz trepēm. Parasti viņš sēž tik minūtes, cik viņam ir gadu. Piemēram, 5 gadi – 5 minūtes.

Vakcinēšana un imunizēšana – injekcijas, kuras veic bērnam, lai nepieļautu saslimšanu ar bērnu slimībām. Vakcīna ir novājināti bacīļi, kuri veido imunitāti, bet nav bīstami bērnam.

5. sadaļa

Pašvaldības pārziņa – tas nozīmē, ka pirmsskolu pārrauga un kontrolē vietējā pašvaldība.

Apmeklētība – nozīmē likumā paredzētu prasību, ka bērnam jāapmeklē skolu.

Izglītības sistēma – visu līmeņu izglītības sistēma, ieskaitot pamatskolu, vidusskolu, trešā līmeņa izglītību, pieaugušo un tālākizglītību.

Juniora sertifikāts – valsts eksāmens, ko kārtē jūnijā, kad skolnieki beidz 3. mācību gadu pēcpamatskolas skolā. Skolnieki šajā laikā ir apmēram 15/16 gadus veci.

Beigšanas sertifikāts – valsts eksāmens, ko kārtē jūnijā, kad skolnieki beidz 6. mācību gadu pēcpamatskolas skolā. Beigšanas sertifikāts noder, lai iestātos augstskolā, proti, iegūtu trešā līmeņa izglītību.

Otrā līmeņa izglītība – otrā līmeņa izglītība. Lielākais vairums skolēnu pāriet uz otro izglītības līmeni 12/13 gadu vecumā, pēcpamatskolas beigšanas. Šo līmeni sauc arī par pamatzglītības turpināšanu

Saīsinājumi un akronīmi

BCG	Bacillus Calmette-Guérin
CER	Energoregulēšanas komisija
CSO	Centrālā statistikas pārvalde
DES	Izglītības un zinātnes departaments
DSFA	Sociālo un ģimenes lietu departaments
ESB	Elektroapgādes valde
ES	Eiropas Savienība
EEZ	Eiropas ekonomiskā zona
FLAC	Bezmaksas juridisko padomu centrs
FSA	Drošas pārtikas pārvalde
GAA	Ķeltu atlētu asociācija
GP	Ģimenes ārsts
HiB	Haemophilus influenzae B tips
HRC	Parastās rezidences apstākļi
HSE	Veselības pakalpojumu administrācija
LCVP	Profesionālās izglītības beigšanas sertifikāts
LSA	Praktiskās apmācības beigšanas sertifikāts
MABS	Naudas, padomu un budžeta dienests
MMR	Masalu, cūciņu un masaliņu vakcīna
NEWB	Nacionālā izglītības labklājības valde
NCCA	Mācību programmu un novērtējuma nacionālā padome
NCT	Valsts auto pārbaude
TB	Tuberkuloze (BCG vakcīna)
TV	Televīzija

VEC Arodapmācības koledža

VRT Transporta līdzekļa reģistrēšanas nodoklis

Īru valodas lietošana Īrijā

Īrijā jūs ievērosiet, ka daži vārdi tiek rakstīti īru valodā. Zemāk jūs izlasīsiet dažus ļoti bieži sastopamus piemērus.

Vietu nosaukumi un ceļa zīmes

Visi vietu nosaukumi un ceļa zīmes Īrijā tiek rakstītas abās valodās - īru un angļu valodā.

Autobusa galapunkti

Uz daudziem autobusiem galapunkta nosaukums arī būs gan īru, gan angļu valodā.

Policija

Policiju Īrijā sauc An Garda Síochána un tas nozīmē miera uzturētājs.

Pasts

Pasta nodaļu sauc An Post.

Valdība

Daudzi vārdi saistībā ar valdību tiek lietoti īru valodā.

- Dáil Éireann – Īrijas parlaments.
- Seanad Éireann – Īrijas senāts.
- Teachta Dála – T.D. (parlamenta pārstāvji)
- Uachtaráin – prezidents
- Áras an Uachtaráin – prezidenta rezidence
- Trīs galveno politisko partiju nosaukumi arī ir īru valodā.